

LUPP 2021

Ett steg mot framtiden för unga

Halmstad

<i>Förord</i>	3
<i>Vad är LUPP?</i>	4
<i>Sammanfattning</i>	5
<i>Svaranden</i>	8
<i>Agenda 2030, barnkonventionen och politiska mål</i>	12
<i>Ungdomars upplevelse av livsvillkoren i Halmstads kommun</i>	13
<i>Konsekvenser av coronapandemin</i>	14
<i>Nöjdhet med livets olika delar</i>	16
<i>Fritid</i>	19
<i>Skola</i>	31
<i>Politik, samhälle och inflytande</i>	40
<i>Trygghet</i>	45
<i>Hälsa</i>	50
<i>Arbete</i>	59
<i>Framtid</i>	62

Förord

LUPP är en enkät som syftar till att skapa en bättre kommun för unga. Under hösten har undersökningen genomförts i Halmstads kommun och över 2000 unga har gett sin syn på sin livssituation. I denna rapport kommer du få en inblick i hur ungdomar i Halmstads kommun upplever sin vardag, vad de gör på fritiden, om Halmstad är en trygg plats, möjligheter till inflytande, trivsel i skolan och hur de mår. Halmstads kommun har många kloka ungdomar som vill göra sina röster hörda och påverka framtiden för att förändra sin verklighet tillsammans med vuxna. Genom att lyssna på vad unga har att säga kan vi tillsammans förbättra och skapa ett samhälle där alla har lika rättigheter.

Tillsammans med resultat från andra undersökningar utgör LUPP en god grund för att kunna identifiera behovsområden. Det skapar möjligheter att sätta upp mätbara mål, se om tidigare insatser gjort verkan och få indikationer på förbättringsområden. Enkätsvaren ger Halmstads kommuns invånare, tjänstepersoner och politiker möjlighet att förstå behov som ungdomarna uttrycker för att kunna förbättra deras livssituation. LUPP är ett verktyg som ger oss kunskap om hur unga har det för att ta bättre beslut som påverkar dem. Den förståelsen är viktig för att kunna arbeta vidare med förändring och för att anpassa insatser.

I rapporten redogörs en översiktsbild av ungdomars livssituation inom flera områden och visar på skillnader mellan ungdomars upplevelse beroende på kön, funktionsnedsättning, socioekonomisk bakgrund och sexualitet. Detta möjliggör en större förståelse för huruvida alla ungdomar har lika villkor och möjligheter i samhället. Arbetet med analysen av LUPP:en 2021 har varit gediget och flera infallsvinklar har lyfts. Analysen visar på vilka områden och insatser som Halmstads kommun behöver arbeta mer med.

Jag vill passa på att rikta ett stort tack till alla som har varit en del av analysarbete. Ett extra tack till Johanna Kullinger, Emma Fjordgren, Cecilia Carlsson, Charlie Karlsson, Andréa Jacobsson, Solveig Lagerhall och Matilda Bengtsson samt många andra tjänstepersoner som stöttat i olika delar av arbetet. Stort tack till alla skolor och de kontaktpersoner som sett till att genomförandet av undersökningen skett. Tack till ungdomsambassadörerna för LUPP som kommit med kloka idéer och inspel.

Till sist ett stort TACK till alla er ungdomar som valt att svara på enkäten och delat med er av era upplevelser av Halmstad. Ni är över 2000 ungdomar som besvarat hur ni vill att Halmstad ska utvecklas för att bli en bättre plats för unga.

Ebba Johansson,

Projektledare för LUPP 2021 i Halmstads kommun.

Vad är LUPP?

LUPP står för **Lokal uppföljning av ungdomspolitiken** och är en undersökning i form av enkät som tagits fram och tillhandahålls av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF). LUPP är en del av de nationella ungdomspolitiska målen: alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen¹. Genom att unga får svara på enkäten har de chans att uttrycka hur de upplever sin livssituation och på så sätt påverka.

LUPP kan användas och riktas till ungdomar i olika åldrar mellan 13 år och 25 år. Halmstads kommun har valt att rikta enkäten till ungdomar i årkurs 8 i grundskolan samt år 2 på gymnasiet. LUPP har genomförts fyra gånger tidigare i Halmstad: 2009, 2012, 2015 och 2018. Att regelbundet genomföra LUPP gör det möjligt att följa resultaten över tid.

Undersökningen innehåller frågor inom följande områden: du och din familj, fritid, skola, politik och samhälle, trygghet, hälsa, arbete och framtid. I år ingick även frågor om barnkonventionen, som tillkom i LUPP 2020 i samband med att barnkonventionen blev lag samt frågor om hur coronapandemin påverkat.

¹ Ungdomspolitisk skrivelse Skrivelse 2020/21:105 - Riksdagen

Sammanfattning

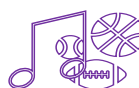
Hur ser ungdomarna på livet som helhet, har ungdomar tilltro till vuxenvärlden, mår de bra i skolan, finns framtidstro? Nedan ses en sammanfattning av det framkomna resultatet.

Du och din familj

De flesta ungdomar är nöjda med sina liv. Majoriteten av samtliga ungdomar har svarat att de är ganska eller mycket nöjda med livet som helhet men det är fortfarande 15% som uppger att de är ganska eller mycket missnöjda. Ungdomar är mest nöjda med sina kompisar, skolan är det som ungdomar anger att de är minst nöjda med. De flesta ungdomar uppger att de har föräldrar som har råd att köpa det de behöver och för att göra aktiviteter. Däremot uppger 15% att de vid ett eller flera tillfällen varit med om deras familj inte haft råd att köpa saker eller inte haft råd att kunna göra saker som andra ungdomar kan. Men flera unga anger att de känner att relationen till familjen blivit till det bättre efter coronapandemin. 10% av samtliga ungdomar anger att de inte får gifta sig med vem de vill på grund av olika skäl.

Det visar sig att det skiljer sig mellan olika grupper såsom kön, funktionsättning och mellan de olika bostadsområdena när djupare analyser har gjorts. Ungdomar påverkas av alla de sammanhang som finns runt omkring dem. Till exempel om de har förutsättningar för en aktiv fritid, känner sig trygga och har inflytande i skolan.

Fritid

Majoriteten av ungdomarna som har svarat på enkäten är nöjda med sin fritid. De flesta ungdomar ägnar sin fritid åt att träna/idrotta, vara i naturen eller spela online-, tv- eller dataspel. Det finns dock ungdomar som angett att de inte kan delta i fritidsaktiviteter på grund av olika anledningar. Faktorer såsom kostnad och möjligheten att ta sig dig vilket är något Halmstads kommun behöver fortsatt arbeta med för att sänka trösklarna och skapa förutsättningar för att alla barn och unga ska kunna ha en aktiv och meningsfull fritid.

Andelen ungdomar som är medlemmar i en förening har stadigt minskat över tid och frågan är vad som behöver göras för att vända trenden. Är ungdomar mindre engagerade idag än för 15 år sedan, är det andra format som finns eller behövs eller är föreningslivets format inte är tillräckligt attraktivt för dagens ungdomar?

Skola

Majoriteten av ungdomarna är nöjda med sin skola. Generellt är ungdomar i år 2 på gymnasiet mer nöjda än ungdomarna i årskurs 8 på grundskolan. Killar är mer nöjda än tjejer och personer med annan könstillhörighet. Ungdomar med funktionsnedsättning är mindre nöjda med sin skola. Ungdomarna är generellt mest nöjda med möjligheten till stöd i skolan och tillgången till

datorer. Minst nöjda är unga med skolmaten. Ungdomarna vill i hög utsträckning vara med och påverka sin skola men upplever inte i lika hög utsträckning att de ges möjlighet till det. 27% vet inte vad barnkonventionen är, vilket inte är bra eftersom en förutsättning för att bevaka sina rättigheter är att känna till dem.

Skolan ska, utöver hemmet, vara en trygg punkt men ungdomar som upplever att de har blivit mobbade/trakasserade uppger att detta främst skett i skolan. Endast hälften av ungdomarna tycker att skolan agerar om en elev kränker en annan elev. Ungdomarna är i relativt hög utsträckning osäkra på om skolan agerar om en lärare kränker en elev.

Politik och samhälle

Unga har många bra tankar och är framtiden, det är viktigt att de känner sig delaktiga i samhället. Intresset för politik har sjunkit under de senaste åren och den skillnaden syns hos samtliga ungdomar, dock skiljer sig intresset en del mellan ungdomar i olika bostadsområden. Likaså tar färre ungdomar kontakt med beslutsfattare idag. Ungdomar som angett att de har en funktionsnedsättning tar betydligt mindre kontakt med beslutsfattare idag än vad de gjort tidigare.

Hälften av samtliga ungdomar anger att de vill vara med och påverka men 30% anger att de har små eller inga möjligheter att påverka. Då unga är delaktiga i processer ökar tilltron till det politiska styret och modet ökar att våga yttra sig för att på så vis bli hörda.

Hälsa

De flesta ungdomar som svarat på LUPP 2021 rapporterar att de mår bra/mycket bra, men sammanlagt är det ändå 80 ungdomar räknat i antal som rapporterar att de mår mycket dåligt. Stora könsskillnader i ungdomarnas upplevda hälsa syns, tjejer rapporterar sämre hälsa. Denna könsskillnad syns när det gäller psykosomatiska besvär så som stress och huvudvärk med mera. Lika så rapporterar unga som har en funktionsnedsättning sämre hälsa och fler psykosomatiska besvär. Könsskillnader syns även när det gäller både mat- och träningsvanor.

Både tobaksrökning och alkoholanvändandet går stadigt nedåt medan snusningen ökar, framför allt bland killarna på gymnasiet. Även fast alkoholanvändandet sjunker så är det sammanlagt 50 individer som rapporterat att de dricker alkohol flera gånger i veckan eller varje dag.

Trygghet

Trygghet är en viktig faktor för att få välmående ungdomar i kommunen. I Halmstads kommun svarar killar att de varit utsatta för hot, stöld och misshandelsbrott i större utsträckning än tjejer under de senaste sex månaderna, tjejer och personer med annan könstillhörighet utsätts däremot oftare för sexuellt våld/utnyttjande. I år 2 uppger 42 % med annan könstillhörighet att de utsatts för sexuellt våld/utnyttjande. Ungdomar i Halmstad utsätts i högre grad för hot i jämförelse med

nationella siffror. Trots att killar i större utsträckning utsätts för brott rapporterar tjejer och unga med annan könstillhörighet större otrygghet. Färre unga känner sig trygga i centrum jämfört med tidigare år, det skiljer sig dock beroende på vilket bostadsområde de svarande bor i. Majoriteten känner sig trygga i sitt eget bostadsområde men det finns skillnader mellan områdena.

Arbete

Sammanfattningsvis har de senaste åren förändrat landskapet för arbetsmarknaden. Fullgjorda studier är en grundpelare för att kunna få jobb. Men framför allt har coronapandemin förändrat villkoren då fler ungdomar upplevde att det är svårare att hitta jobb. Det finns ett tydligt samband gällande kontakter, om barnet har föräldrar som är sysselsatta, var unga bor samt om de är utrikesfödda eller svenskfödda. Hälften av dem som inte har sysselsatta föräldrar upplevde att det är svårt att hitta arbete, även utrikesfödda har svårare att få jobb än svenskfödda, vilket också stämmer överens med den forskning som finns inom området. Kommunen är en viktig aktör för att hjälpa ungdomarna in i arbetslivet och stärker nu sitt arbete (kommunens aktivitetsansvar) för att förhindra att ungdomar faller in i en längre tid utan arbete eller studier.

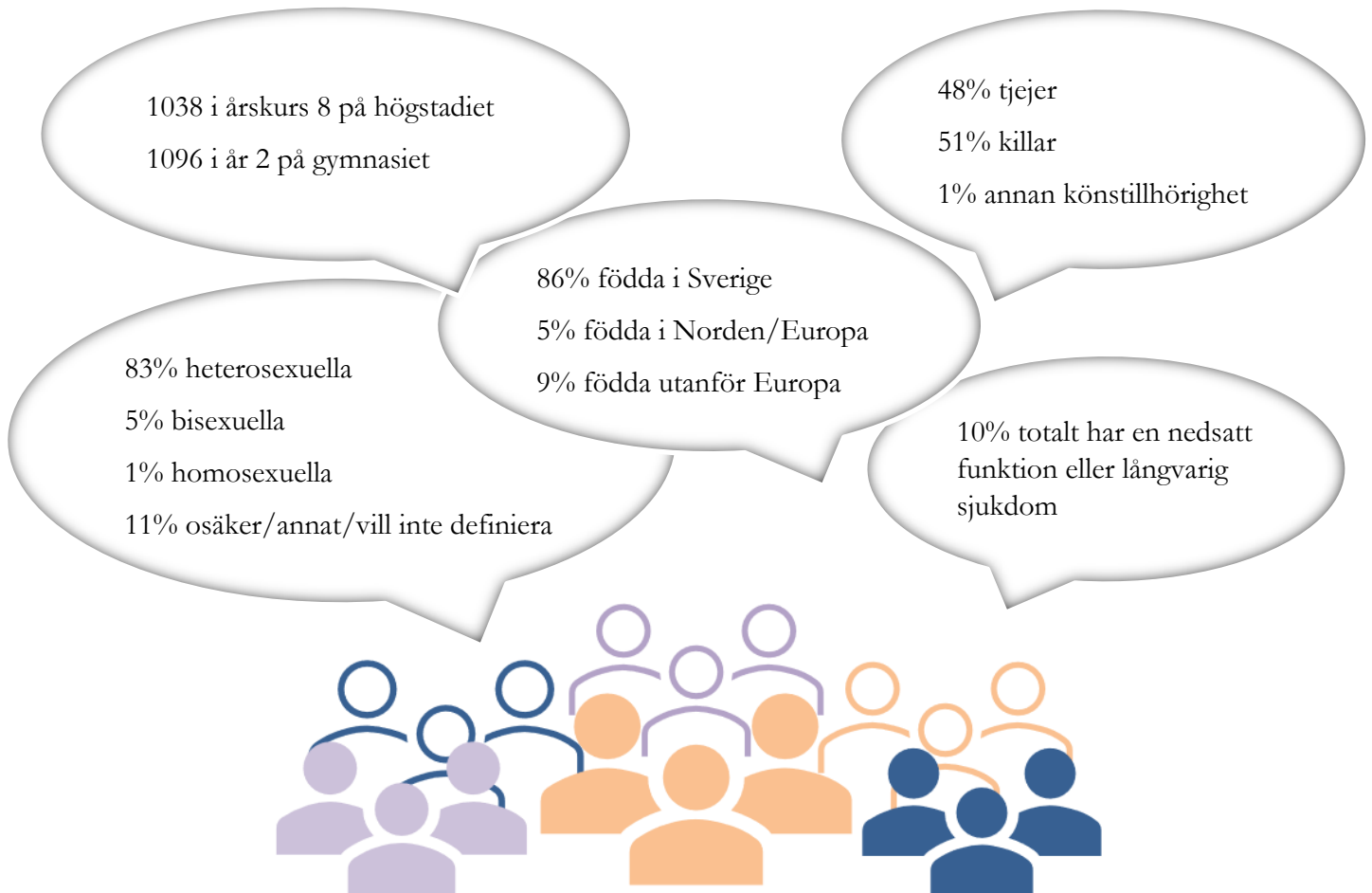

Framtid

Majoriteten av ungdomarna är positiva inför framtiden, även om siffran sjunkit något sedan föregående undersökning. Det skulle kunna tänkas bero på flera olika anledningar, exempelvis pandemin. Det är en ökande andel unga som är osäkra på om de kommer studera vidare på högre nivå. Det är en stor andel av dem i år 2 som tror de kommer flytta ifrån kommunen. Dessutom syns en svag positiv utveckling av ungdomar som kan tänka sig starta eget företag i framtiden. Redan nu har 4% av ungdomarna eget företag, vilket kan ses som en effekt av UF-initiativet. Över lag ses framtiden som positiv av de flesta ungdomar i Halmstad, dock anger 192 ungdomar att de ser framtiden som negativ. Det måste finnas förutsättningar för ungdomar att känna sig trygga i sin hemstad, och se möjligheter och intresse till att studera eller arbeta vidare här.

Svaranden

2134 ungdomar har svarat på LUPP-enkäten!

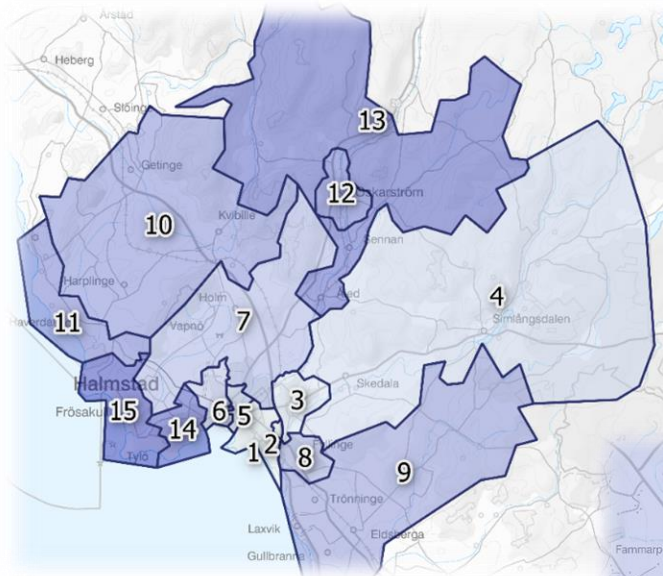

Totalt sett svarande 2134 ungdomar vilket var en svarsfrekvens på 82%. I årskurs 8 svarade 1038 (86%) ungdomar och i år 2 på gymnasiet svarade 1096 (77%). 48 % tjejer 51 % killar 1 % annan könstillhörighet svarade på LUPP:en. 10 % totalt har uppgett att de har en nedsatt funktion eller långvarig sjukdom. 81% (årkurs 8) respektive 86% (år 2) definierar sig som heterosexuella, lite över 4 % definierar sig som bisexuella och cirka 1 % homosexuella.

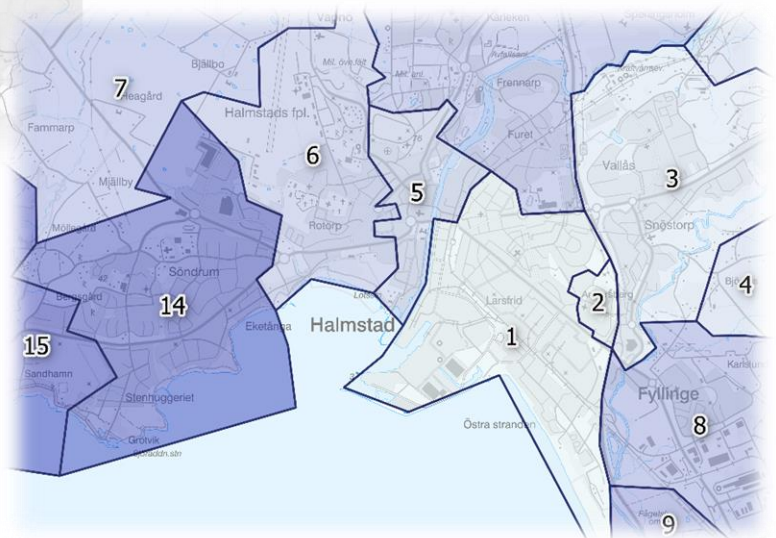
86% av ungdomarna anger att de är födda i Sverige, 5% är födda i Norden/Europa, 9% är födda utanför Europa. För de ungdomar som inte är födda i Sverige har de flesta av dem bott här längre än 4 år.

Cirka 20% av ungdomarna i årskurs 8 och cirka 10% för ungdomar i år 2 anger att de bott i Sverige mindre än 4 år. De ungdomar som angett att de bott här längre än 10 år är i år 2 38% respektive 20 % i årskurs 8. Det är fler i den yngre ålderskategorin som har bott i Sverige i mindre än tre år.

Här bor ungdomarna som svarat

1. Linehed, Östergård med flera 8%
2. Andersberg 4%
3. Vallås, Snöstorp, Brogård 8%
4. Skedalshed, Simlångsdalen med flera 3%
5. Centrum 8%
6. Alet, Rotorp, Mickedala 4%
7. Kärleken, Frennarp, Holm med flera 9%
8. Fyllinge 5%
9. Trönninge, Eldsberga med flera 5%
10. Getinge, Kvibille, Harplinge med flera 6%

11. Haverdal, Steninge, Gullbrandstorp med flera 5%
12. Oskarström 5%
13. Åled, Slättåkra med flera 4%
14. Söndrum med flera 11%
15. Frösakull, Tylösand med flera 4%
16. Annat område 1%
17. Hylte kommun 4%
18. Annan kommun 6%

Genomförande

Undersökningen genomfördes i oktober 2021. Datainsamlingen gjordes genom en webbenkät på skolorna. Det är främst skolorna som skött insamlingen under lektionstid, men även utskick genom deras digitala kanaler.

En analysgrupp med tjänstepersoner från olika förvaltningar har sammanställt resultaten och gjort analyser för respektive område i undersökningen. Fokus har varit att synliggöra avvikelser över tid samt skillnader och likheter mellan olika grupper främst utifrån kön, sexuell läggning, funktionsnedsättning, ålder och bostadsområden.

Efter analysen har allt material bearbetats av projektledare, analytiker och praktikanter från Högskolan i Halmstad. Det är ett flertal personer som synat materialet i olika omgångar, vilket är en metod som stärker kvaliteten i analysen.

I syfte att samla in mer detaljerad information baserat på resultaten har gruppintervjuer genomförts med en referensgrupp av ungdomar. Gruppen har under intervjuerna fått ta del av vissa resultat och besvarat vissa frågeställningar i syfte att stärka resultatets reliabilitet. Reliabilitet innebär att resultatet är tillförlitligt, i det här fallet om referensgruppens svar i stora drag överensstämmer med enkätresultatet. Fördelen med en referensgrupp är att kunna gå djupare in på hur ungdomar upplever vissa sakfrågor, men också ge ungdomarna möjligheten att lämna förslag och önskemål. Det är deras syn på verkligheten som lyfts. Viktigt att ta i beaktande är att referensgruppen inte talar för alla ungdomar utan enbart utifrån sina egna erfarenheter och villkor.

Resultat och analys

Ambitionen i analysarbetet har varit att belysa ungdomars tankar och upplevelser inom olika områden. Samt att synliggöra skillnader mellan grupper när det gäller jämställdhet, socioekonomi och funktionsrätt. Analys av resultatet har i första hand gjorts genom att jämföra kön, årkurser, funktionsnedsättning eller ej och vilka bostadsområden unga angett att de bor i. Det är ungdomarna själva som angett vilka av dessa grupper de tillhör.

Resultaten som redovisas i rapporten är främst avvikelser och skillnader (ibland likheter) mellan olika grupper, eller där jämförelser gjorts utifrån forskning eller andra undersökningar.

Vissa resultat har analyserats i statistikprogrammet SPSS. Resultaten har valts ut av analysgruppen, utifrån skillnader i resultat eller där forskning visar på samband. Analyser i SPSS har använts för att jämföra medelvärden mellan olika grupper och undersöka olika sambands statistiska signifikans. Om ett samband eller en skillnad mellan två grupper är statistisk signifikant så kan vi säga att resultaten inte beror på slumpen och väger tyngre än det som inte är signifikant.

Det interna bortfallet varierar mellan frågorna, och har varit ett få antal procent i vissa frågor. Bortfallet kan bero på att frågan är känslig, svårtolkad eller irrelevant.

Antalet ungdomar i olika grupper varierar. De som angett annan könstillhörighet är få till antalet (~ 30) jämfört med de som angett könet tjej eller kille (~1000 per grupp). Därför går det inte jämföra grupperna med varandra. Rapporten redovisar svar från olika grupper, oberoende av storlek för att belysa gruppens livssituation.

Agenda 2030, barnkonventionen och politiska mål

Agenda 2030 och de globala målen strävar efter hållbar utveckling. Avskaffa fattigdom, minska ojämlikheter, lösa klimatkrisen och utveckla fredliga samhällen är fokus för de globala mål som FN:s medlemsländer antagit och som Halmstads kommun bidrar till att lyckas uppnå.

Globala målen ledord lyder ”*Leave No One Behind*”. Innebörden är att lyssna på alla och inte glömma någon. Mål 10 belyses i LUPP:en som innefattar minskad ojämlikhet och vikten av ett samhälle där ingen lämnas utanför i utvecklingen. Ett jämlikt samhälle bygger på att alla har lika rättigheter och möjligheter oberoende av exempelvis kön, etnicitet, religion, funktionsnedsättning eller ålder. Med jämlikhet menas en rättvis fördelning av resurser och såväl ekonomiskt, socialt och politiskt inflytande i samhället.²

I Halmstads kommun har arbetet med Agenda 2030 vävts ihop med ordinarie verksamhets målsättning och styrning. Prioriteringar i strategisk plan och planeringsdirektiv med budget går i linje med Agenda 2030. Alla kommunala verksamheter ska arbeta för att nå de globala målen och är skyldiga att följa den svenska lagstiftningen. Sedan 1 januari 2020 är barnkonventionen lag i Sverige. Lagen innebär att Halmstads kommun är skyldig att tillgodose varje barn sina rättigheter enligt konventionen. Barn och unga i Halmstads kommun ska oavsett bakgrund behandlas med respekt samt ha rätt till delaktighet i beslut som rör dem och deras liv.

Halmstads kommun har som mål inför de närmast kommande åren att alla barn och unga ska få en bra start i livet, må bra och vara delaktiga i samhället. Målen ska leda till att barn och unga i Halmstad ska vara trygga, tro på sina egna möjligheter och sin framtid, veta att de har en plats och tillhörighet och ha möjlighet till en meningsfull fritid.

Barn och unga ska ha möjlighet att vara delaktiga och risken för dem att hamna i utanförskap ska minska. Barn och unga ska inte begränsas av sin bakgrund eller av var i Halmstad de bor³. Barn och unga ska växa upp på lika villkor oavsett föräldrars inkomst, bakgrund eller utbildning. Det arbetet börjar tidigt i skolan – en likvärdig skolgång är bästa sättet att förebygga utanförskap. Alla elever ska mötas av höga förväntningar, skickliga lärare och arbetsro i skolan.

² Globala målen – Läs om Globala målen – 17 mål för hållbar utveckling (globalamalen.se)

³ Microsoft Word - 1 Planeringsdirektiv med budget 2022–2026 EFTER KF_20210617 (halmstad.se)

Ungdomars upplevelse av livsvillkoren i Halmstads kommun

I detta avsnitt presenteras resultatet utifrån enkätens tematiska områden. Det inleds med de extrafrågor som var med detta år i enkäten, ungdomars upplevelse av barnkonventionen och påverkan av coronapandemin. Därefter presenteras områdena nöjdhet med livet, fritid, skola, politik och samhälle, trygghet, hälsa, arbete och sist framtid.

Vet ungdomar vad barnkonventionen innebär?

Barnkonventionen som är del av svensk lag innebär att barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör dem. Majoriteten av ungdomarna känner till barnkonventionen.

I år 2 på gymnasiet känner 40 % av ungdomarna till barnkonventionen, men vet inte vad det innebär för dem. 22 % vet inte alls vad barnkonventionen är.

29 % i årskurs 8 känner till barnkonventionen, men vet inte vad det innebär för dem. 27% vet inte alls vad barnkonventionen är.

Att cirka en fjärdedel av unga i Halmstad inte känner till sina rättigheter får konsekvenser för unga. Det är barn som far illa när det brister i att barn och vuxna inte känner till barnkonventionen eller barns rättigheter. Barnkommittén har belyst hur viktigt det är att barn som lever i utsatta områden tillgodoses med den information de är berättigade till.⁴

Det mest fundamentala kring vad barn och ungdomar kan göra både på individ- och gruppnivå är att skapa en röst i samhället och utöva sina rättigheter⁵. Ju fler barn som vet om sina rättigheter, desto större medvetenhet finns det kring både rättigheter och skyldigheter, vilket kan skapa en positiv snöbollseffekt som lyfter barnens röster. Staten har det grundläggande ansvaret att barns rättigheter uppfylls men det är kommunernas ansvar att följa och implementera dem.

⁴ <https://www.barnombudsmannen.se/stallningstaganden/remissvar-och-skrivelser/barn-som-vaxer-upp-i-utsatta-kommuner-och-fororter/>

⁵ Mina rättigheter Åldersväljaren - Mina rättigheter (minarattigheter.se)

Konsekvenser av coronapandemin

Pandemin har påverkat oss alla och samhället i stort. Hur upplever unga i Halmstad att de blivit påverkade av pandemin? 20–25 % uppger att livet blivit bättre sedan coronapandemin. Över hälften av ungdomarna uppger att det är som innan, medan ungefär 20 % svarar att det blivit sämre. Det är främst inom fritid, skolsituation, psykisk hälsa och sommarjobb/extrajobb, där fler har svarat att coronapandemin förändrat situationen till det bättre eller till det sämre.

Hälsa

Ungefär hälften av ungdomarna uppger att deras hälsa över lag är som innan coronapandemin. Drygt 25% svarar att hälsan blivit bättre, medan 20 % svarar att den blivit sämre. Killar svarar i större utsträckning att den fysiska hälsan blivit bättre jämförelsevis med de andra könen.

Det som sticker ut är påverkan på den psykiska hälsan. Ungefär 30 % upplever att den psykiska hälsan blivit sämre och ungefär hälften anser att den är som innan. Nästan 40 % av tjejerna i år 2 på gymnasiet anser att deras psykiska hälsa blivit sämre, medan motsvarande siffra hos killarna är 20 %. En annan grupp som sticker ut är ungdomar med funktionsnedsättning. I båda årskurserna anser 40–45 % att deras psykiska hälsa blivit sämre.

Gruppen utan sysselsatta föräldrar upplever i större utsträckning att deras fysiska hälsa och fritidssituation blivit sämre, jämfört med de som har minst en sysselsatt förälder.

Arbete

Pandemin har haft stor påverkan på arbetsmarknaden, antalet lediga sommarjobb har minskat kraftigt under perioden vilket bidragit till svårigheter att få jobb.⁶ Även i Halmstads kommun upplever ungdomar att möjligheten till att få sommarjobb/extrajobb har blivit sämre. Drygt 35 % av ungdomarna upplever att det blivit svårare. Särskilt för ungdomar utan sysselsatta föräldrar, där över 50 % av ungdomarna upplever att det blivit sämre.

⁶ Kraftig minskning av sommarjobb (arbetsformedlingen.se)

Relationen till familjen

Majoriteten av ungdomarna anser att relationen till familjen är ungefär som den var innan pandemin. Ungefär 20 % anser att relationen till familjen blivit bättre, medan 10 % anser att den blivit sämre.

Ungdomar utan förvärvsarbete föräldrar anser i högre grad att relationen till familjen blivit bättre jämfört med de med minst en sysselsatt förälder. De skattar även sin psykiska hälsa som bättre än innan pandemin i högre utsträckning också.

I snitt har 24 % av ungdomarna i årskurs 8 angett att relationen till familjen blivit ganska eller mycket bättre. Här utmärker sig boende i Andersberg positivt, då 43 % upplever en bättre relation till familjen.

Fritid

Knappt 30 % upplever att coronapandemin påverkat deras fritid till det sämre, medan hälften tycker att fritiden är ungefär som innan. Resterande anser att fritiden blivit bättre. Det som sticker ut är att en högre andel tjejer i båda årskurserna svarat att fritiden blivit sämre jämfört med andelen killar. En högre andel ungdomar med funktionsnedsättning i årskurs 8 har svarat att de tycker fritiden blivit sämre jämfört med de utan funktionsnedsättning.

Olika fritidsaktiviteter har varit begränsade eller stängda under perioder av coronapandemin. De kan innebära att unga tappat kontakten med de som erbjuder fritidsaktiviteter och har svårare att återgå när det återupptas.

Skolsituation

Pandemin har förändrat förutsättningar för skolundervisningen och anpassningen har fått göras därefter. Ungefär 25 % av ungdomarna anser att skolsituationen blivit sämre och ca 20 % bättre än innan. Vissa grupper och specifika individer upplever att det blivit sämre.

Det som sticker ut är att ungdomar med funktionsnedsättning i år 2 skattar att det blivit bättre, både jämfört med vad de skattat på andra frågor och även jämfört med de som uppger att de inte har en funktionsnedsättning. Även ungdomar utan förvärvsarbete föräldrar anser i högre grad att skolsituationen blivit sämre till följd av pandemin.

Nöjdhet med livets olika delar

Många är nöjda med livet

Hur nöjda är unga med livet i sin helhet? 85 % av samtliga ungdomar har svarat att de är ganska eller mycket nöjda och 15 % är ganska eller mycket missnöjda. Det innebär att av 2134 svarande ungdomar uppger 321 av dem att de är mindre nöjda med livet.

Samtidigt påverkas ungdomar av alla de sammanhang som finns runt omkring dem.

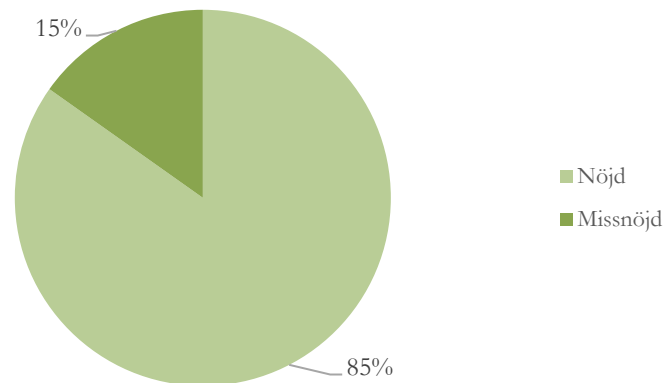
Till exempel om de har förutsättningar för en aktiv fritid, känner sig trygga eller har inflytande i skolan. Ungdomar i Halmstads kommun anger att de är aningen mer nöjda med livet som helhet än rikssnittet.

En högre andel ungdomar i år 2 ganska eller mycket nöjda med livet i sin helhet jämfört med årskurs 8. Däremot är det en högre andel ungdomar i årskurs 8 som angett att de är just mycket nöjda jämfört med år 2. Djupare analyser visar att årskurs 8 är signifikant mer nöjda än ungdomarna i år 2, även om skillnaden är liten.

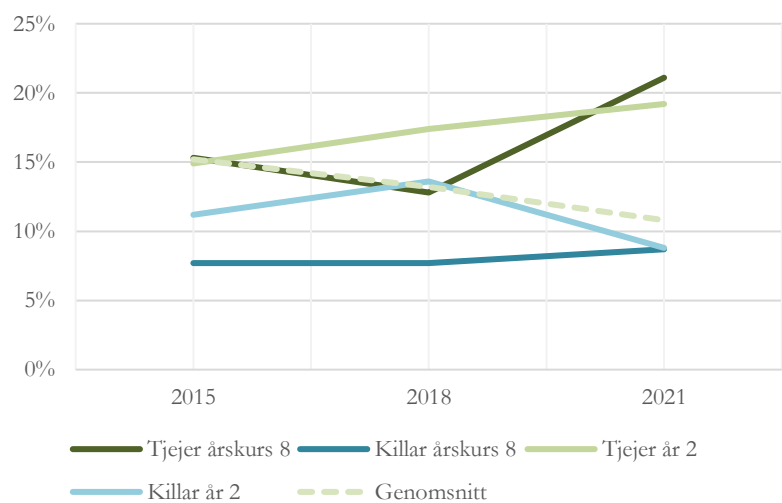
Andelen missnöjda tjejer har ökat de senaste åren

För ungdomar i år 2 är det totalt sett ingen större förändring av andelen ganska eller mycket nöjda eller ganska eller mycket missnöjda ungdomar jämfört med 2015 och 2018. I årskurs 8 är 84 % av ungdomarna nöjda med livet som helhet. Samtidigt har andelen som är ganska eller mycket missnöjda ökat jämfört med 2018 och 2015.

Andel nöjda eller missnöjda med livet i sin helhet

Andelen missnöjda med livet i sin helhet

Andelen missnöjda tjejer gör att missnöjet ökat i stort.

Killar nöjdast med livet

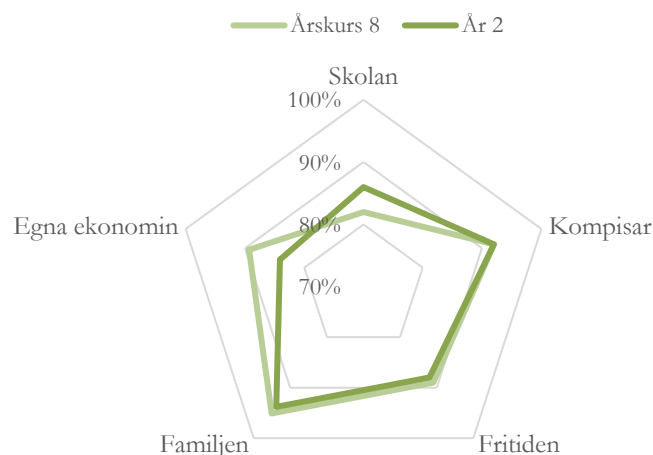
Djupare analyser visar att killar är signifikant mer nöjda med livet än tjejer i både årskurs 8 och år 2. I år 2 svarar 91 % av killarna att de är nöjda med livet jämförelsevis 81 % av tjejerna och 8 % med annan könstillhörighet. För ungdomar i årskurs 8 är resultat liknande.

Över 85 % av alla heterosexuella ungdomar är nöjda med livet som helhet. Djupare analyser visar att de som angett att de inte är heterosexuella är signifikant mindre nöjda med livet än de som är heterosexuella.

Mer än 4 av 5 är nöjda med skola, fritid och kompisar

Ungdomarna är minst nöjda med skolan, 82 % av unga i årskurs 8 respektive 86 % i år 2 svarar att de är nöjda med skolan. I årskurs 8 skiljer det sig mer mellan könen där killar i större uträkning är nöjda med skolan. 92 % av ungdomarna i respektive årskurs svarar att de är nöjda med sina kompisar. Nästan 90 % av samtliga är nöjda med fritiden.

Andel som är nöjda med olika delar av livet

Familj

I genomsnitt är ungdomarna mycket nöjda med sin familj. 95 % av ungdomarna i årskurs 8 och 94 % i år 2 svarade att de är nöjda med sin familj. Det är ungefär detsamma som de två senaste LUPP-resultaten. Det som syns i årets resultat är att fler killar än tjejer är nöjda med sin familj. Ungdomar med funktionsnedsättning är mer nöjda med sin familj än genomsnittet.

En utveckling syns att ungdomarna med annan könstillhörighet är missnöjda med sin familj, men eftersom det är få svarande går det inte att dra någon generell slutsats.

Ekonomi

De flesta ungdomar som har uppgett att de har föräldrar som arbetar svarar att de inte är oroliga för deras föräldrars ekonomi. De flesta ungdomar uppger att de har föräldrar som har råd att köpa det de behöver och för att göra aktiviteter.

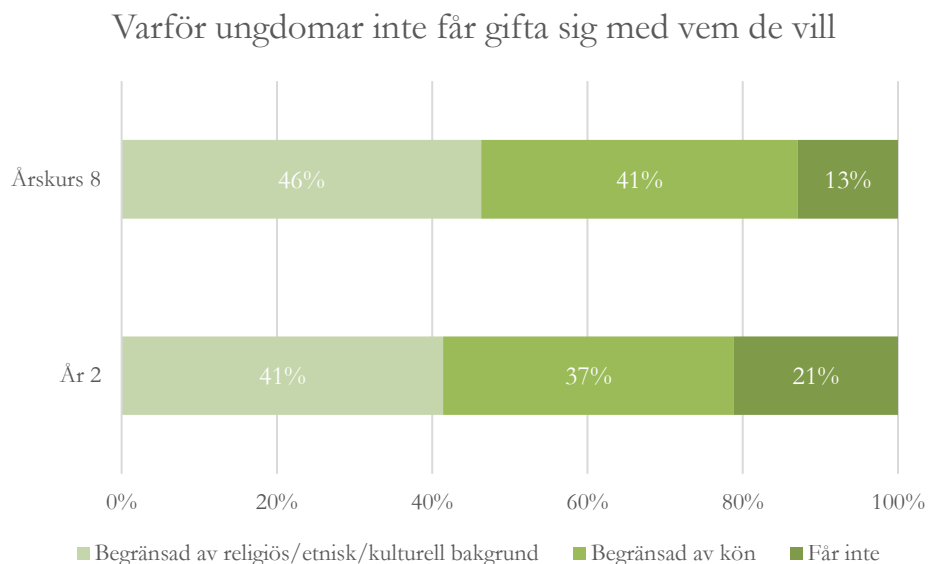
89 % i årskurs 8 svarar att de är nöjda med sin egen ekonomi och 84% i år 2. Däremot har 15 % av totalen en eller fler gånger varit med om att deras familj inte haft råd att köpa saker eller haft

råd att kunna göra saker som andra ungdomar kan. 9% av ungdomarna i år 2 svarar att de är oroliga för sina föräldrars ekonomi och något lägre för ungdomarna i årskurs 8. Det som framkommer ur LUPP:en är att över 150 ungdomar är bekymrade för sina föräldrars ekonomi.

85 % får gifta sig med vem de vill

Ca 70 000 personer i ålder 16–25 år i Sverige beräknas inte helt fritt kunna välja vem de vill gifta sig med (7 % unga kvinnor och 4 % unga män).⁷ Det är en grundläggande och lagstadgad fri- och rättighet att få gifta sig med vem man vill. I Halmstad är det inte självklart för alla unga.

85 % av alla ungdomar svarade att de får gifta sig med dem vill, 84 % i årskurs 8 och 87 % i år 2. Men 9 % (99 personer) i år 2 och 11 % (108 personer) i årskurs 8 anger att de måste följa andras vilja när det gäller val av framtida äktenskapspartner. De anger att de inte får gifta sig med vem de vill eller är begränsade till personer med en viss kulturell, religiös eller etnisk bakgrund, eller med ett visst kön. Diagrammet visar av vilka skäl som de 9 % respektive 11 % är inte får gifta sig med vem de vill.

47 ungdomar i år 2 respektive 69 i årskurs 8, svarar att de inte vet om de får gifta sig med vem de vill eller inte.

⁷ Tvångsäktenskap och barnäktenskap - Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) - Uppsala universitet (uu.se)

Fritid

Svensk forskning⁸ visar att strukturerad fritid (organiserade, ledarledda och regelbundna aktiviteter) har positiva effekter på barns fysiska och psykiska hälsa. Dock visar det sig att ungas delaktighet i organiserad föreningsverksamhet sjunker, något som även visar sig när jämförelsen av resultatet från LUPP 2015 och 2018 görs.

Halmstads kommun har i många år med goda resultat arbetat med målsättningen att alla barn och unga ska ha möjlighet till en meningsfull fritid. Det är ett viktigt arbete att fortsätta med. Alla verksamheter har en viktig roll i arbetet med att stärka ungas inflytande och delaktighet i samhället och ett forum för att möjliggöra kontakter mellan unga och civilsamhället. En aktiv fritid ger livet mening, gör gott för hälsan och skapar också vägar till ungas engagemang.

Efterfrågan på mer flexibla fritidsaktiviteter, att de ska ligga i närområdet samt möjlighet till spontana aktiviteter ökar och är något som är viktigt att Halmstads kommun fortsätter att utveckla. Dels genom tillgång till vad som efterfrågas, dels gällande vilket stöd som ges till de som vill bedriva en mer flexibel verksamhet för målgruppen.

Majoriteten nöjda med sin fritid

Majoriteten av samtliga ungdomar som besvarat LUPP:en 2021 är nöjda med sin fritid. Över tid syns en positiv trend gällande att ungdomar i år 2 blivit mer nöjda med sin fritid, medan resultatet visar det omvända för årskurs 8 där ungdomarna är mindre nöjda med sin fritid jämfört med 2018. Generellt är tjejer samt personer med annan könstillhörighet mindre nöjda med sin fritid och dessa båda grupper upplever också att det finns mindre att göra på fritiden jämfört med killar.

⁸ En meningsfull fritid | Idéer för livet (ideerforlivet.se)

Fritidsaktiviteter finns – men delvis inget som intresserar

I LUPP:en får ungdomarna svara på om de instämmer med olika påstående kring varför de inte deltar i fritidsaktiviteter. De berör områden som intresse, familjens påverkan, svårigheter att ta sig dit samt eventuella ekonomiska hinder.

Drygt 60 % av samtliga ungdomar har svarat att det finns saker att göra på fritiden men inget, eller delvis inget, som intresserar dem. Det är fler tjejer än killar som upplever att det inte finns saker som intresserar dem och i år 2 är den skillnaden signifikant mellan grupperna. Djupare analyser visar inga signifikanta skillnader mellan årskurserna. Från årets resultat syns skillnader när det gäller ungdomars nöjdhet på exempel var i Halmstad ungdomar bor, men dessa är inte signifikanta. Skillnader finns också mellan ungdomar som angett om de har funktionsnedsättning eller inte och deras socioekonomiska situation.

”Jag saknar fritidsaktiviteter där det kan vara gratis för ungdomar att gå på, där man kan spela fotboll eller andra aktiviteter i arenor, sjunga, dansa spela instrument med mera med kompisar. Detta ska befinna sig på rimliga ställen.”-
Ungdom årskurs 8

Ungdomar med föräldrar som i lägre grad är sysselsatta är inte lika intresserade av fritidsaktiviteter

Hushåll med föräldrar som i lägre grad är sysselsatta har oftast en sämre ekonomi jämfört hushåll med sysselsatta föräldrar. Lägre inkomster i ett hushåll innebär ofta att barn inte har samma möjlighet till en meningsfull fritid som barn i hushåll med högre inkomster. Rädda barnen beskriver att barn i ekonomisk utsatthet inte upplever sig lika delaktiga och kan känna mindre gemenskap.⁹

I LUPP:en 2021 finns en signifikant skillnad mellan de ungdomar som angett att de har två sysselsatta föräldrar och de som har en eller ingen sysselsatt förälder när det handlar om intresse för fritidsaktiviteter. I gruppen ungdomar med en eller ingen sysselsatt förälder är andelen som stämmer in i att det finns saker att göra men inget som intresserar dem högre jämfört med andelen i gruppen med två sysselsatta föräldrar. Detta tyder på att barnfattigdomens konsekvenser i Halmstads kommun är i likhet med nationella undersökningar och kan därmed leda till ett utanförskap för dessa barn.

⁹ <https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/arbetar-med-barn/barnfattigdom/>

Ungdomar i vissa områden har helt eller delvis svårt att ta sig till fritidsaktiviteter

Majoriteten av ungdomarna har angett att familjen inte är ett hinder för att kunna delta i fritidsaktiviteter. Det är en större andel ungdomar i årskurs 8 som dock upplever att familjen i större utsträckning säger att de inte får delta i fritidsaktiviteter jämfört med år 2. I årskurs 8 svarar 18 %, 186 ungdomar, att familjen är ett hinder för att få delta. I jämförelse med år 2 där 9%, 102 ungdomar, svarat att de inte upplever samma svårigheter.

Detta kan bero på att ungdomar i år 2 har mer ansvar över sin fritid jämfört med ungdomarna i årskurs 8 och därför inte upplever att familjen påverkar om de får delta eller ej.

I resultaten från de tre senaste LUPP-undersökningarna syns årets resultat gällande fritidsfrågor som mer positivt eftersom det är färre idag som upplever att de behöver avstå från fritidsaktiviteter på grund av svårigheter att ta sig dit. En av anledningarna till detta kan vara att utbudet i ungdomarnas närområde utökats över tid.

Knappt en tredjedel av ungdomarna svarar att de helt eller delvis inte kan delta i fritidsaktiviteter på grund av att de har svårigheter att ta sig dit. 344 ungdomar i år 2 och 318 ungdomar i årskurs 8 svarar att de har svårigheter att ta sig till fritidsaktiviteter.

Det är främst ungdomar boende i följande områden:

- Trönninge, Laxvik, Påarp, Gullbranna, Eldsberga, Tönnersö
- Andersberg
- Haverdal, Steninge, Gullbrandstorp

Ungdomar boende på landsbygden anger att de har svårare att ta sig till fritidsaktiviteter, vilket kan bero på sämre möjlighet till kollektivtrafiken än för de som bor centralt där bussar går mer frekvent. Andersberg ligger centralt i jämförelse och har tillgång till kollektivtrafik, men är också en plats där det finns färre antal bilar per invånare. Kanske bidrar det till att fler unga får avstå aktiviteter. En annan faktor som kan spela in är att det är fler ungdomar i Andersberg som bor i låginkomsthusåll vilket tidigare forskning visar kan bidra till bristen på rörlighet¹⁰. Andersberg är också ett område som byggdes inom miljonprogrammet. Strukturen på områden inom miljonprogrammet är något som idag anses bidra till ökad segregation, då de är byggda så att

¹⁰ Ungdomars utsatthet i bostadsområden trygghetsprinciper för fysisk planering (diva-portal.org)

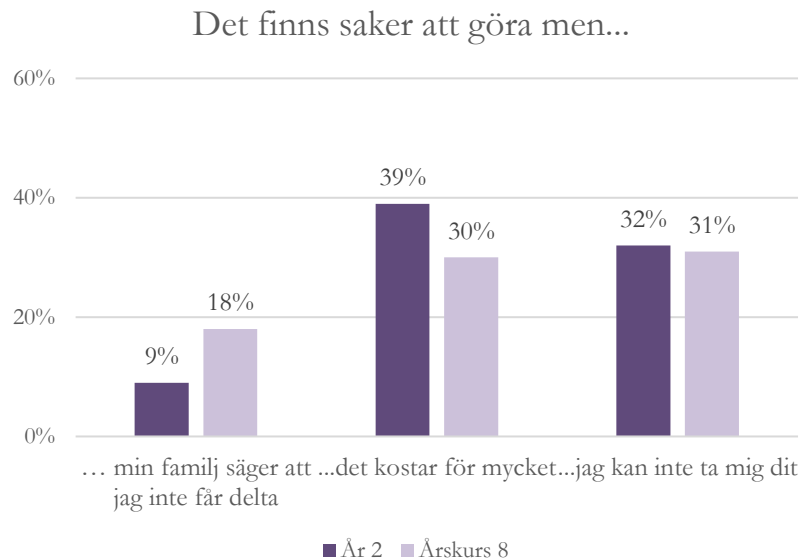
barriärer skapas mot andra delar av staden. Det bidrar till att flertalet boende i dessa områden sällan lämnar sitt område¹¹.

En större andel ungdomar i år 2 än i årskurs 8 har svarat att de avstår från fritidsaktiviteter för att de kostar för mycket.

Likaså gäller den positiva utvecklingen då färre i år anger att de behövt avstå från en fritidsaktivitet för att den kostar för mycket, när jämförelsen görs över tid. Den största skillnaden syns i år 2 där andelen som svarat ”stämmer inte alls” har sjunkit med 8 procentenheter sedan 2018.

De senaste åren har insatser gjorts kopplat till att sänka

de ekonomiska trösklarna till fritidsaktiviteter genom att till exempel öppna upp idrottshallar för spontanaktivitet, föreningsbidrag för spontanaktivitet utan krav på medlemskap har utvecklats, lägerverksamheten Aktiv sommar med mera. I år 2 upplever 418 ungdomar att det finns saker att göra men att det kostar för mycket respektive 301 ungdomar i årskurs 8 som upplever samma problematik.

¹¹ <https://www.extrakt.se/genomtankt-stadsplanering-ska-minska-segregationen/>

Ungdomar som angett att de har en funktionsnedsättning har i högre utsträckning svarat att påståendena gällande hinder för att delta i fritidsaktiviteter stämmer helt eller delvis.

Det är 46 % av ungdomarna som angett att de har en funktionsnedsättning som svarat att det finns saker att göra, men det kostar för mycket. Detta kan jämföras med 32 % av ungdomarna som svarat "ej funktionsnedsättning".

Samma mönster syns även gällande svårigheter att ta sig till fritidsaktiviteter och att familjen säger nej till att delta.

Ett kartläggningsarbete som Myndigheten för delaktighet gjort, visar på en mängd faktorer som gör att personer med funktionsnedsättning inte har likvärdiga och jämlika förutsättningar att ha en aktiv och meningsfull fritid jämfört med befolkningen i övrigt.¹²

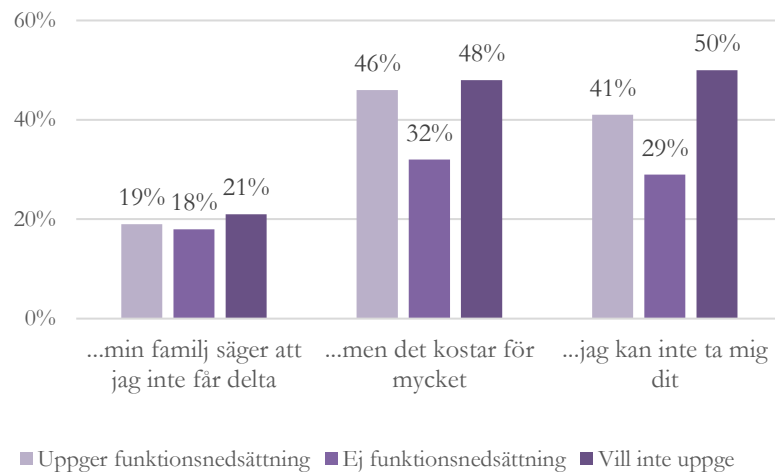
Ungdomars fritidsaktiviteter

De fritidsaktiviteter som flest ungdomar ägnar sig åt är träna/idrotta, vara ute i naturen samt spela onlinespel, dataspel eller tv-spel. Resultatet visar att det är fler killar än tjejer som spelar onlinespel, dataspel eller tv-spel en eller flera gånger i veckan. 93 % av killarna och 36 % av tjejerna i årskurs 8 har angett dessa svarsalternativ och även i år 2 visar resultatet liknande skillnader mellan tjejer och killar. Andelen tjejer i årskurs 8 som svarat att de ägnar sig åt denna fritidsaktivitet en eller flera gånger i veckan har sedan 2018 ökat med ca 10 procentenheter, medan andelen killar är mer likt över tid. Det innebär att fler tjejer i årskurs 8 idag ägnar sig åt onlinespel, dataspel eller tv-spel.

Majoriteten av ungdomarna som besvarat LUPP:en 2021 har angett att de tränar/idrottar en eller flera gånger i veckan. Ungdomarna har fått svara på hur ofta de gör respektive aktivitet.

Resultatet visar att antalet gånger ungdomar tränar per vecka sjunker i gymnasieåldern från ca 68 % i årskurs 8 till 63 % i år 2. Referensgruppen trodde detta kunde bero på att tiden som går att

Det finns saker att göra men...

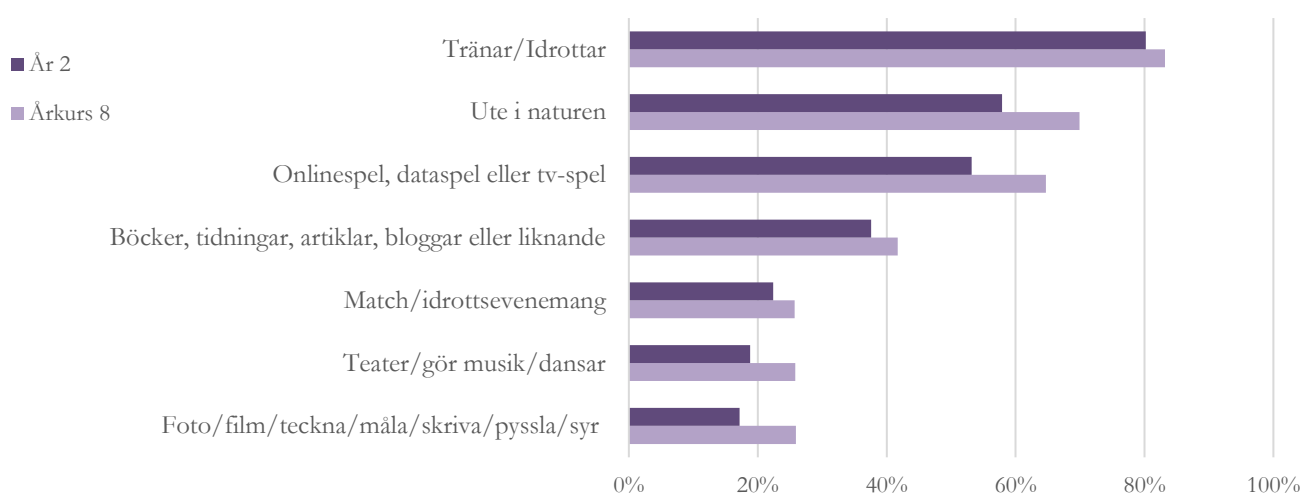

¹² Aktiv fritid - Redovisning av ett regeringsuppdrag om att kartlägga lokala och regionala satsningar samt tillgången till fritidshjälpmedel (mfd.se)

avsätta för fritid och träning minskar i gymnasiet. Resultatet visar att både tjejer och killar tränar/idrottar i hög andel men tjejer tränar/idrottar mer sällan än vad killar gör och den största skillnaden syns i år 2. Tendensen finns även i årskurs 8.

Diagrammet nedan visar andelen ungdomar som svarat att de utför respektive aktivitet en eller flera gånger i veckan.

Vad ungdomar gör minst en gång i veckan

De som angett att de har någon funktionsnedsättning tränar/idrottar mindre än de som inte har en funktionsnedsättning. Dock visar resultatet en positiv utveckling över tid där det är fler ungdomar med funktionsnedsättning som angett att de tränar/idrottar 2021 jämfört med 2015.

Mer populärt att besöka naturen

Undersökningar som Länsstyrelsens har gjort det senaste året visar ett ökat intresse för naturen och friluftslivet.¹³ Detta syns även i resultatet för LUPP:en 2021 där 70 % av ungdomarna i år 2 och 58 % av ungdomarna i årskurs 8 svarat att de är ute i naturen en eller flera gånger i veckan. Resultatet visar att det skett en positiv förflyttning över tid gällande hur många gånger i veckan som ungdomarna angett att de är ute i naturen. Tendensen syns i båda årskurserna men den största skillnaden går att se i år 2 där andelen som svarat en eller flera gånger i veckan har ökat med 9 procentenheter sedan 2015.

¹³ <https://www.lansstyrelsen.se/jamtland/om-oss/nyheter-och-press/nyheter---jamtland/2020-12-02-okad-vistelse-i-naturen-under-pandemin.html>

Andra fritidsaktiviteter unga ägnar sig åt

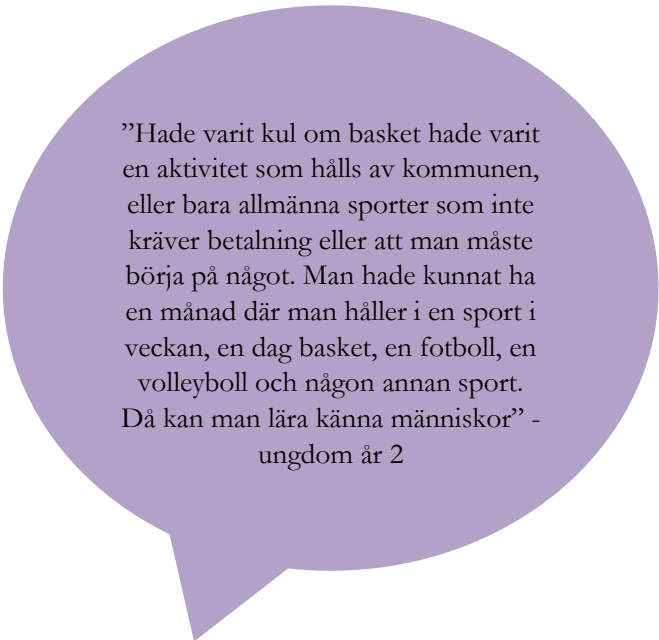
I resultatet går det utläsa att unga besöker bibliotek, går på teater/musikal, går på konsert på sin fritid. 26 % i årskurs 8 utövar musik, dansar eller spelar teater minst en gång i veckan.

Motsvarande siffra för unga i år 2 är 19 %

Det ses i resultatet att det är en stor spridning kring vad unga svarar att de gör på fritiden vilket kan påvisa betydelsen av att kommunen fortsätter att erbjuda ett brett utbud och tillgång av olika aktiviteter.

I båda årskurserna syns en tendens att de gör saker i mindre utsträckning när jämförelsen görs av annat. Viktigt att ha i beaktande är att frågan är ställd vad unga gör en gång i veckan eller fler.

Det som har lägst antal i svar gällande vad som görs minst en gång i veckan är besöker bibliotek, går på teater/musikal, går på konsert. Med tanke på coronapandemin och nedstängningar det bidragit till samt inget en person vanligtvis utövar minst en gång i veckan är det inte speciellt konstigt. 20 % i årskurs 2 respektive 25 % i årskurs 8 anger att de besöker bibliotek minst någon gång i månaden. Antalet barnbokslån per barn (0–17 år) i kommunala bibliotek bekräftar bilden om att ungdomar i mindre utsträckning besöker bibliotek. Antalet barnbokslån per barn minskade 2015–2017, för att sedan svagt öka igen¹⁴.

”Hade varit kul om basket hade varit en aktivitet som hålls av kommunen, eller bara allmänna sporter som inte kräver betalning eller att man måste börja på något. Man hade kunnat ha en månad där man håller i en sport i veckan, en dag basket, en fotboll, en volleyboll och någon annan sport. Då kan man lära känna människor” - ungdom år 2

Allra minst svarar ungdomar att de går på museum eller utställning när jämförelsen görs över vad de gör minst en gång i veckan. Det som behövs ha i åtanke är att idrott kan lättare utövas flera gånger i veckan till skillnad mot ett till exempel museibesök som av förklarliga skäl inte görs lika ofta. 51 % i årskurs 8 och 50 % i år 2 anger att de går på museum eller utställning minst någon gång per år. Totalt är det 22 ungdomar som svarat att de ”går på museum eller utställning” en eller flera gånger i veckan vilket kan jämföras med 326 ungdomar som vill att kommunen ska satsa på muséer eller lokaler för utställningar.

Andelen ungdomar som besvarat LUPP:en 2021 och angett att de går på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande en eller flera gånger i veckan är högre i årskurs 8 jämfört med år 2. Totalt sett är det 3 % i år 2 och 11 % i årskurs 8 som angett att de går dit minst en gång i veckan.

¹⁴ Kolada.se www.kolada.se

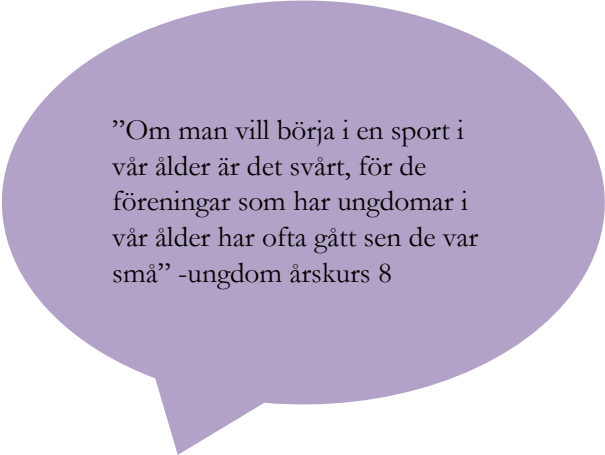
En förklaring till det kan vara att ungdomens hus inte riktar sig i lika hög grad som till unga i år 2 som till unga i årskurs 8.

I resultatet av LUPP anger 21 % unga att de besöker ungdomens hus, fritidsgård någon gång. Att den öppna fritidsverksamheten endast når en del av ungdomsgruppen behöver inte vara problematiskt, om syftet är att nå just dessa unga och de unga som inte besöker verksamheterna gör det för att de har andra aktiviteter på fritiden som de hellre gör. Den öppna fritidsverksamheten kan vara ett alternativ för unga som till exempel inte deltar i föreningslivet¹⁵

Fritidsgårdarna är enligt demokratiutredningen en viktig arena i det lokala samhället, som fångar upp grupper av unga som inte finns representerade i föreningslivet i samma utsträckning som andra grupper. Det gör dem bland annat till en viktig plats för ungas möjligheter till organisering och kunskap om de demokratiska processerna¹⁶

Fortsatt minskning av ungdomar som tillhör föreningar

Resultatet för LUPP:en 2021 visar att föreningstillhörigheten har minskat sedan 2018 både bland ungdomarna i årskurs 8 och år 2. Tidigare forskning¹⁷ visade redan 2014 att föreningslivet inte når lika stor andel barn och unga som det tidigare gjort och blickar en tillbaka på resultatet från LUPP:en 2018 gick denna riktning att se redan då. Årets resultat bekräftar att siffran fortsatt nedåt. I årskurs 8 har 59 % svarat att de är medlem i en förening vilket kan jämföras med 50 % av ungdomar i år 2. Att föreningstillhörigheten minskar i takt med stigande ålder är något som även syns i forskning som gjorts på nationell nivå¹⁸. Föreningstillhörigheten för unga med funktionsnedsättning har också minskat. Killar är i högre utsträckning än tjejer medlemmar i en förening vilket är något som har förändrats sedan LUPP:en 2018 då resultatet var det omvända.

”Om man vill börja i en sport i vår ålder är det svårt, för de föreningar som har ungdomar i vår ålder har ofta gått sen de var små” -ungdom årskurs 8

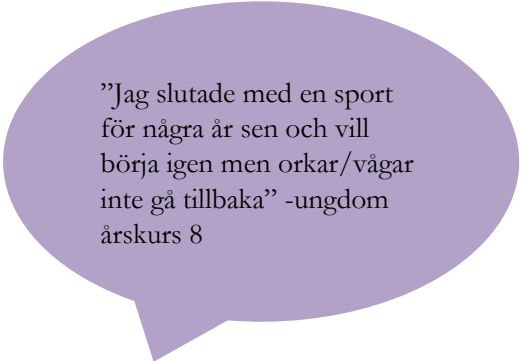
¹⁵ kartlaggning-oppn-fritidsverksamhet.pdf (mucf.se)

¹⁶ Ung idag 2020 Ungas rätt till en meningsfull fritid – tillgång, trygghet och hinder (mucf.se)

¹⁷ Föreningslivet i går i dag och i framtiden (unglivsstil.org)

¹⁸ Ung och idrott 2021, en rapport av Ungdomsbarometern för Riksidrottsförbundet" PowerPoint-presentation (rf.se)

Att medlemskap i en förening minskar kan bero på den ökade efterfrågan på mer flexibla fritidsaktiviteter. Föreningsdelaktighet kan i vissa fall kan upplevas för planerad och styrd. Att vara engagerad på sina egna villkor och i de sakfrågor som är viktiga för just den enskilda individen visar flera undersökningar är viktigt för ungdomar idag¹⁹. Det kan bero på ökade medlemsavgifter och andra kostnader som är kopplade till delaktighet i föreningslivet vilket gör att färre väljer eller har möjligheten att delta.

”Jag slutade med en sport för några år sen och vill börja igen men orkar/vågar inte gå tillbaka” -ungdom årskurs 8

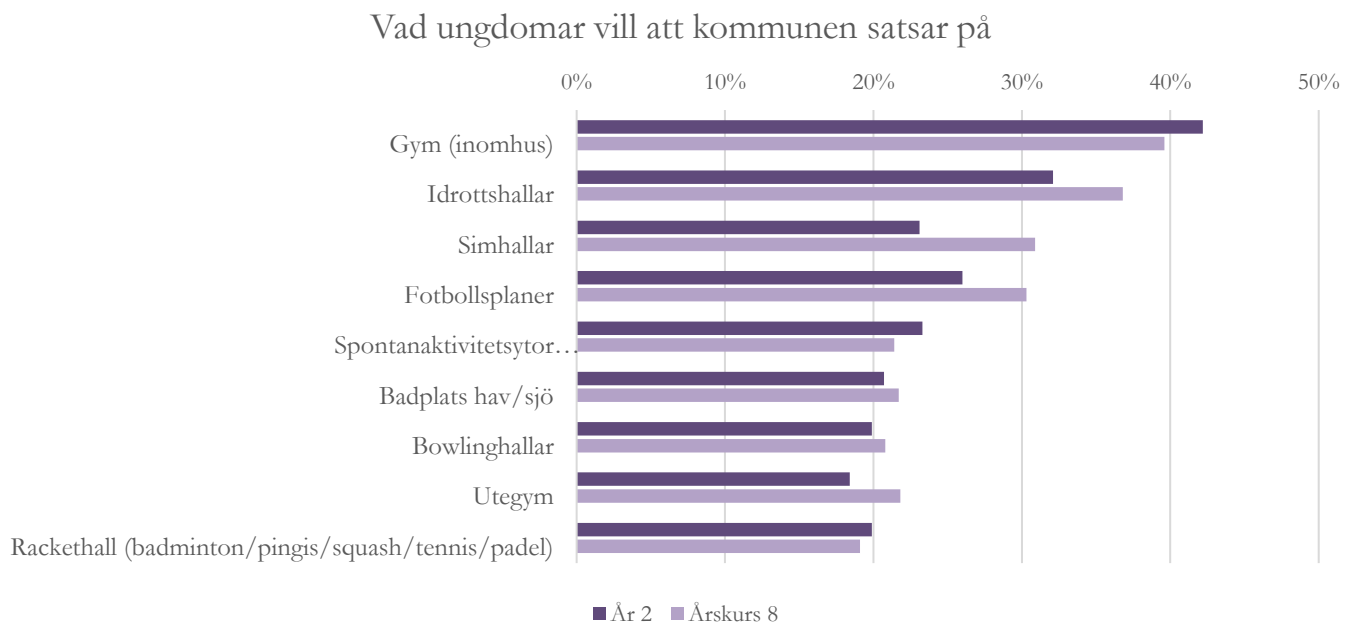
En minskad andel föreningsmedlemmar kan både ha sin grund i att fler unga väljer att avsluta medlemskap i föreningar, eller att de engagerar sig på andra sätt än inom ramen för en förening. Det kan också bero på att grupper av unga inte har samma tillgång till föreningsverksamhet. Att andelen unga som är medlemmar i föreningar sjunker är dock inte samma som att ungas engagemang minskar. Utifrån myndighetens attityd- och värderingsstudie syns att unga har ett stort engagemang men att unga idag också engagerar sig i andra former än inom det traditionella föreningslivet²⁰

¹⁹Generation Z, en rapport av ungdomsbarometern- PowerPoint-presentation

²⁰ Ung idag 2020 Ungas rätt till en meningsfull fritid – tillgång, trygghet och hinder (mucf.se)

Vad unga vill att kommunen skall satsa på

Majoriteten av ungdomarna som besvarat LUPP:en 2021 anser att kommunen ska satsa på gym inomhus när det kommer till frågan om vilka fritidsanläggningar kommunen bör satsa på. I årskurs 8 är det även en stor andel av ungdomarna som vill att kommunen ska satsa på idrottshallar, fotbollsplaner och simhallar. Detta, tillsammans med spontanaktivitetsytor, syns även i resultatet för år 2.

Varje ungdom kunnat ge max fem alternativ på vad de vill kommunen satsar på. Det var cirka 3500 svar per årskurs. Diagrammet visar andelen av totala antalet svar. De alternativ som skattat lägst och således vad majoriteten vill att kommunen ska satsa mindre på är i följande ordning: badbassäng utomhus, ishallar, motionsspår, lokaler för dans, klätterväggar, ridsportsanläggningar, specialanläggningar, friluftsområden, anläggningar för skate/BMX/scooter, fridrottsanläggningar. Dessa visas därför inte i diagrammet ovan.

Utifrån resultatet i jämförelse mellan bostadsområden är det vissa områden där resultatet skiljer sig från totalen och där fler ungdomar i ett specifikt område anser att kommunen ska satsa på följande anläggningar:

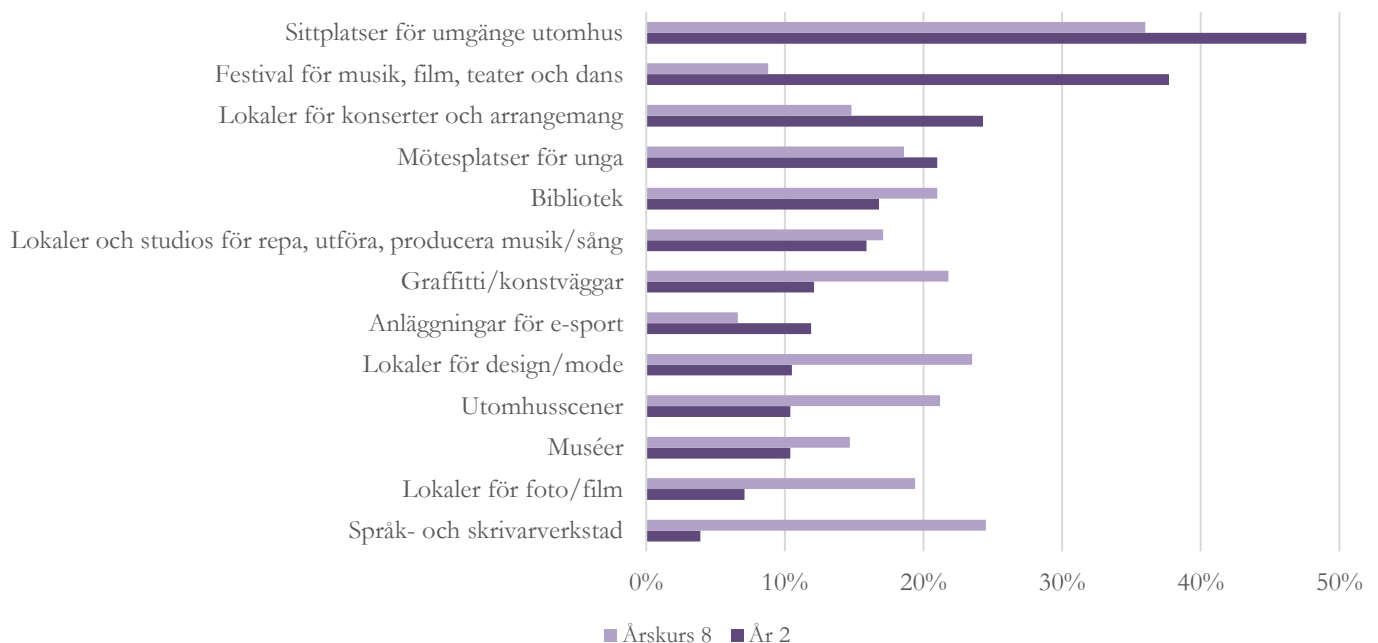
- Haverdal, Steninge, Gullbrandstorp: 42 % (årskurs 8) vill att kommunen satsar på spontanaktivitetsytor, jämfört med ca 21 % i totalen.
- Oskarström: 37 % (år 2) vill att kommunen satsar på spontanaktivitetsytor, jämfört med ca 23 % i totalen
- Andersberg: 27 % (årskurs 8) vill att kommunen satsar på lokaler för dans/gruppträning, jämfört med 12 % av totalen

Andra områden unga vill att kommunen satsar på

Många ungdomar vill att kommunen ska satsa på sittplatser för umgänge utomhus. Referensgruppen beskriver att de bör vara placerade på attraktiva platser, till exempel i centrum eller i anslutning till platser där det rör sig mycket folk. Viktiga faktorer som de lyfter är att platserna ska vara belysta, att kunna sitta vid bänkar/bord, ladda sin mobiltelefon samt att de vill kunna vistas på en plats utan att behöva betala. Språk- och skivrarverkstad är det näst mest valda svarsalternativ i årskurs 8 och det är främst ungdomar boende på Andersberg som har svarat att de önskar detta.

”Att ha ställen att bara sitta på, som små kupéer typ eller i alla fall så man kan sitta och umgås i lugn och ro” – ungdom år 2

Kulturområden/lokaler ungdomar vill att kommunen satsar på

Diagrammet visar andelen av totalt antal svar (2700 svar för årskurs 8 och 2850 för år 2). På denna fråga har varje ungdom kunnat ge max fem alternativ totalt.

Resultatet kring vad de vill att kommunen ska satsa på skiljer sig något åt mellan årskurs 8 och år 2. Unga i årskurs 8 önskar i högre grad skivrarverkstäder, lokaler för design/mode samt graffiti/konstväggar. Medan för unga i år 2 är det mer önskvärt att det finns festivaler för musik, film och teater, konserter och arrangemang. Mötesplatser för unga och biblioteket är också mer efterfrågat av unga i år 2.

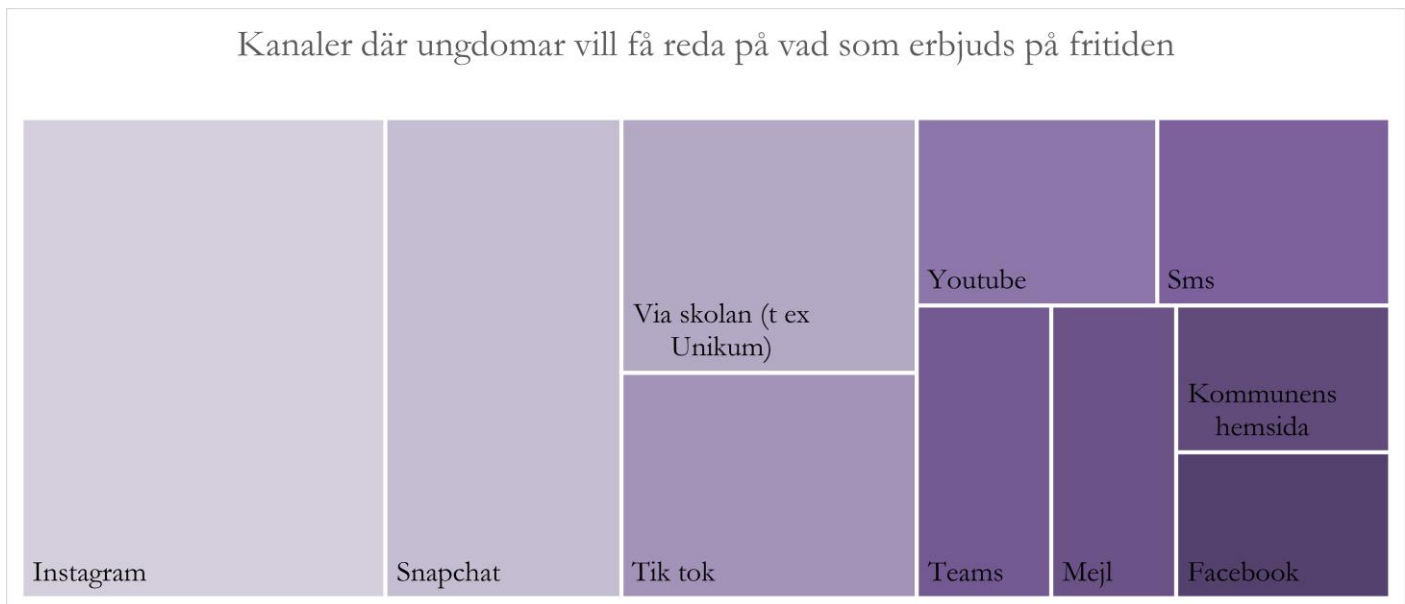
Information om vad som erbjuds på fritiden bör finnas på sociala medier

Majoriteten av ungdomarna vill få information om fritidsutbudet via Instagram, Snapchat eller via skolan. Referensgruppen problematiserade kring att alla digitala kanaler kanske inte är lämpliga för den här typen av information. De lyfte Tik tok som exempel, vilket är en kanal som ca 25 % önskar få sin information via och som kanske inte är lämplig att användas utifrån det format som används i appen. 28 % av ungdomarna önskar få information via skolan.

Referensgruppen gav förslag på att det nödvändigtvis inte behöver vara informationen om utbudet som kommuniceras via skolan utan att skolans kanaler kan användas för att marknadsföra till exempel ett Instagramkonto där informationen finns.

Kommunens hemsida och Facebook, som är två plattformar som används i kommunen idag, vill knappt 12% få sin information via. Resultatet kan tolkas så att ungdomar inte är den målgrupp som avsändaren kan förväntas nå ut till när informationen publiceras på dessa plattformar.

I diagrammet är storleken per område baserad på svaren. Totalt antal svar är 5878. Ju större område, desto fler svar.

Skola

Barn och unga ska kunna växa upp på lika villkor oavsett föräldrars inkomst, bakgrund eller utbildning. Det arbetet börjar tidigt i skolan – en likvärdig skolgång är bästa sättet att förebygga utanförskap.

De frågor som finns med i LUPP:en handlar framför allt om hur ungdomar upplever den psykosociala arbetsmiljön i skolan och hur ungdomarna upplever sitt inflytande och sin delaktighet i olika frågor som rör skolan.

Trivsel, respekt och likabehandling

Barnkonventionens artikel 2 säger att: *Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter*, innebörden rör att ingen ska diskrimineras. Det sociala klimatet i skolan är en viktig faktor som påverkar ungas välmående och resultat. I nedanstående diagram visas andelen unga som instämmer i påståenden om trivsel, respekt och likabehandling för årskurs 8 i grundskolan och år 2 i gymnasiet.

Att trivas med miljön i skolan är en skyddsfaktor för psykisk hälsa. I Halmstads kommun anger 77 % av ungdomarna i årskurs 8 och 87 % av ungdomarna i år 2 att de trivs i skolan. Killar trivs i högre utsträckning än tjejer både i grundskolan och i gymnasiet. De som definierar sig med en annan könstillhörighet trivs i lägst utsträckning. En annan grupp där trivseln är låg är ungdomar med en funktionsnedsättning.

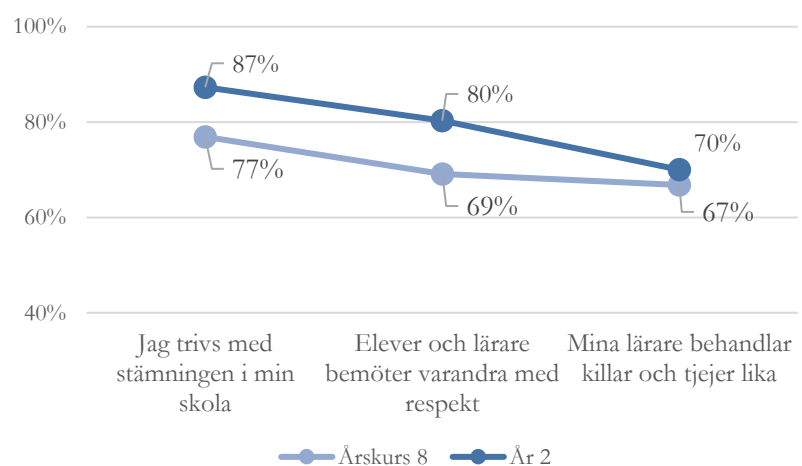
Trivseln är ett mått på bland annat goda sociala relationer och i det spelar bemötandet en viktig roll i skolklimatet.

I grundskolans årskurs 8 upplever 69 % att elever och lärare bemöter varandra med respekt och i år 2 på gymnasiet upplever 80 % detta.

Andelen som upplever att bemötandet är respektfullt har ökat med 3 procentenheter sedan år 2015 i både årskurs 8 och år 2.

”Ungdomar har många smarta idéer. Ta vara på dem och låt de unga bestämma vilken framtid de ska få”-
ungdom år 2

Andel som instämmer i påståenden om trivsel, respekt och likabehandling

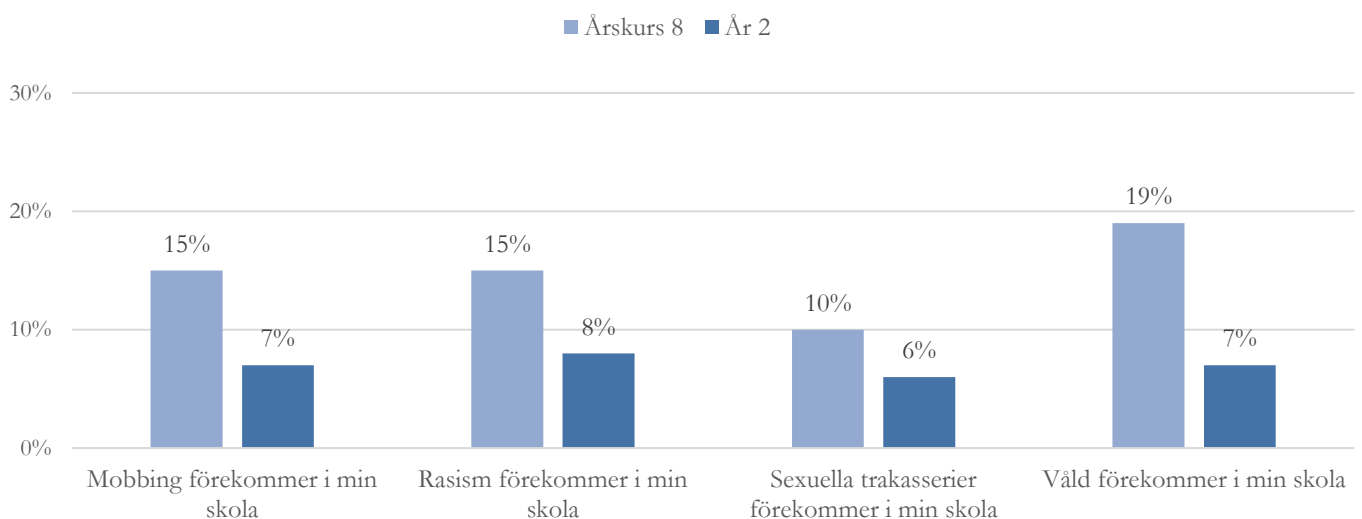
Ungdomar med funktionsnedsättning upplever i lägre utsträckning att lärare och elever bemöter varandra med respekt. Killar och tjejer ligger nära varandra i sin uppfattning om elever och lärare bemöter varandra med respekt i skolan.

Att bli behandlad utifrån att vi har lika värde och lika rättigheter, bidrar till att alla inkluderas och ges lika möjligheter. I årskurs 8 i grundskolan upplever 67 % att de blir behandlade lika och i år 2 upplever 70 % att de blir behandlade lika. Tjejer upplever i högre utsträckning än killar att de blir behandlade lika.

Våld och kränkningar i skolan

Barnkonventionens artikel 19 säger att *Alla barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld*. I LUPP:en tillfrågas om ungdomar upplever våld i skolan, samt vilka typer av våld. De former av våld som frågas om är rasism, sexuella trakasserier och mobbing. Våld skapar sår och trauman hos de som drabbas. Våld är en riskfaktor som bidrar till negativa konsekvenser för ungas psykiska hälsa.

Andel som till stor del eller helt instämmer med påståendena:

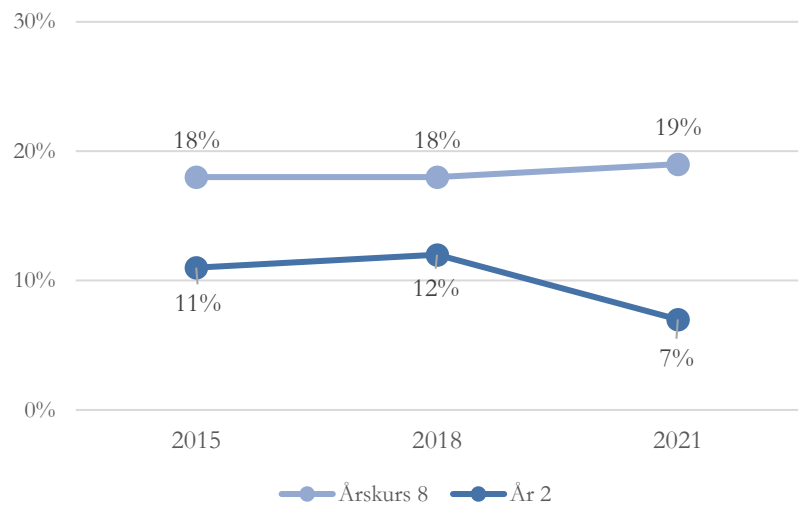
Var femte elev i årskurs 8 upplever våld och har gjort det över tid

I grundskolan upplever 19 % av ungdomarna att våld förekommer i skolan. Årets resultat skiljer sig inte speciellt från åren 2015 och 2018. Den typ av våld som främst upplevs är rasism och mobbing, därefter sexuella trakasserier. I årskurs 8 upplever 16 % av tjejerna att våld förekommer. Det kan jämföras med att 21 % av killar upplever våld och att 27 % av personer med annan könstillhörighet upplever att våld förekommer.

I gymnasieskolan upplever 7 % av ungdomarna våld. Det är en minskning av upplevelsen av våld från år 2018 då 12 % upplevde att det förekom våld i skolan. Den typ av våld som främst förekommer är rasism, sedan mobbning och sexuella trakasserier. Upplevelserna om våld skiljer sig inte särskilt mellan könen.

Ungdomar i årskurs 8 och i år 2 på gymnasiet som anger att de har en funktionsnedsättning eller som inte vill svara på den frågan, upplever i högre grad att rasism och mobbning förekommer i skolan än övriga ungdomar.

Våld i förekommer min skola, 2015-21

Mobbning och trakasserier sker framför allt i skolan

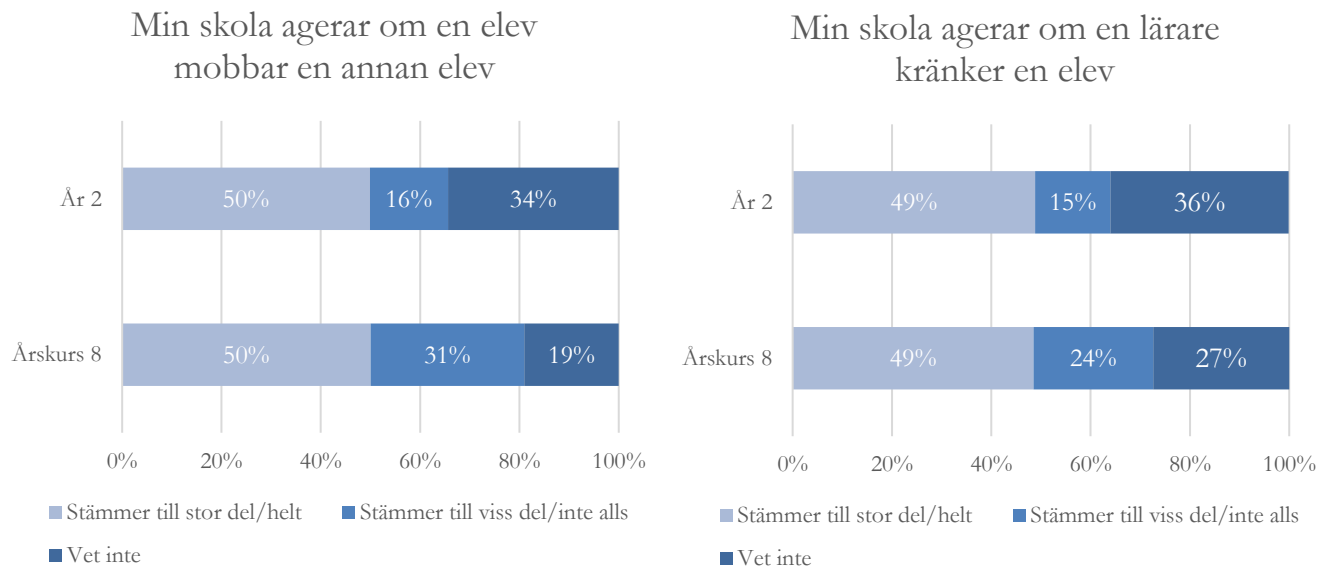
I LUPP:en finns svarsalternativ där ungdomar som utsatts för mobbning, trakasserier eller utfrysning, får ange var detta skedde. Majoriteten av de som blivit utsatta för det i årskurs 8 och år 2 angav att det skedde i skolan, 256 ungdomar i årskurs 8 respektive 87 ungdomar i år 2 på gymnasiet angav det.

De som utsätter ungdomarna för orättvis behandling är andra ungdomar, personal inom skolan eller familj/släkt. Det är större andel elever i årskurs 8 som mått dåligt någon eller fler gånger jämfört med unga i år 2. Majoriteten av ungdomarna svarar att de vet vart de kan vända sig för att få stöd om de blivit orättvist behandlade. Sammanlagt svarar 342 ungdomar att de inte vet hur de kan få stöd.

Hälften instämmer i att skolan till stor del agerar vid mobbning eller kränkning

Unga har rätt till en trygg skola. I skolan råder det nolltolerans mot kränkningar. Personalen som jobbar i skolan har ett ansvar att se till så att alla unga har en skolmiljö som är fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Endast 50 % av ungdomarna tycker att skolan agerar om en elev mobbar en annan elev. I år 2 på gymnasiet anser 4 % att skolan inte alls agerar om en elev mobbar en annan elev. I årskurs 8 är den siffran 10 %. Det finns också en utbredd osäkerhet bland unga om skolan agerar.

Enligt skollagen finns det ett absolut förbud för alla som arbetar inom skolan att kränka en elev. Det är 6 % i år 2 på gymnasiet som anser att skolan inte agerar alls om en lärare kränker en elev. I årskurs 8 är det 10 % som anser att skolan inte agerar alls om en lärare kränker en elev. Det finns därtill en utbredd osäkerhet om skolan agerar när personal kränker elever.

I dessa resultat speglas en otrygghet för ungdomar i Halmstad. Hälften av ungdomarna är helt trygga i att skolan skulle agera om något händer. Hälften av ungdomarna är osäkra, att skolan inte agerar eller att skolan inte agerar tillräckligt vid mobbning mellan elever och kränkningar från personal mot elev.

Inflytande i skolan

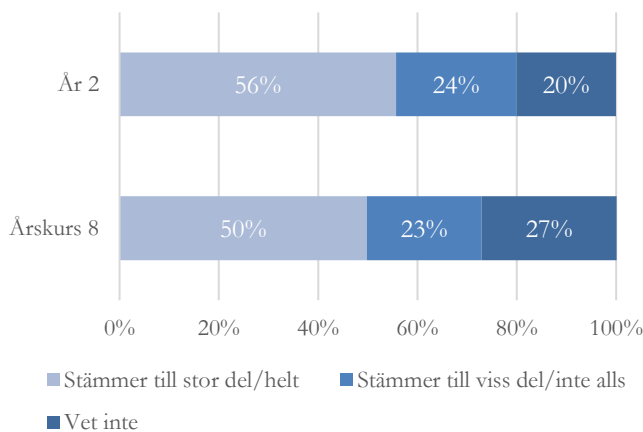
Ungdomarna svarar ungefär likadant mellan åren på frågorna om *Jag har fått veta vad elever ska ha inflytande över* och *skolans personal lyssnar på vad elevrådet säger och tar dem på allvar*.

Dryga hälften av ungdomarna tycker det stämmer på det stora hela att de har fått veta vilket inflytande de som elever kan ha över skolan. Dock vet 20 % av ungdomarna i årskurs 2 inte detta och 27 % i årskurs 8.

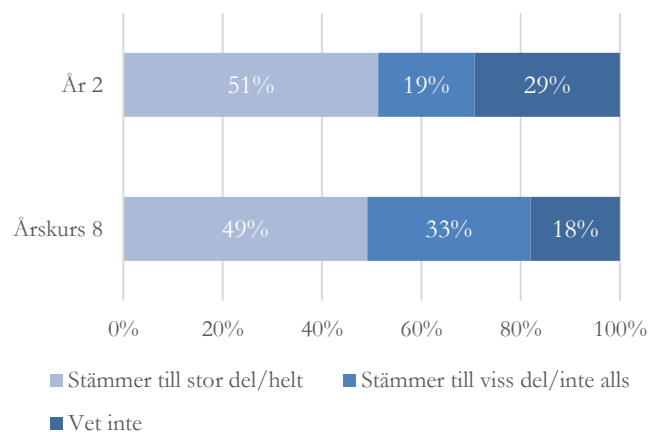
Ungefär hälften av ungdomarna håller med om att skolans personal lyssnar på vad elevrådet/elevkåren säger. Mer än var fjärde ungdom i år 2 svarar att de inte vet om det är så.

Ungdomarna i gymnasiet är generellt mer positiva än ungdomarna i grundskolan vad gäller deras skola. Störst skillnad syns gällande skolmaten där 58 % av ungdomarna i gymnasiet tycker att maten är bra, motsvarande siffra för grundskolan är 31 % vilket är en nedåtgående trend när jämförelse görs med föregående undersökningar. När frågan ställs till ungdomar vad de vill påverka är det till större del skolmaten som lyfts fram från ungdomar i årskurs 8.

Jag har fått veta vad eleverna ska ha inflytande över/ska kunna påverka i skolan

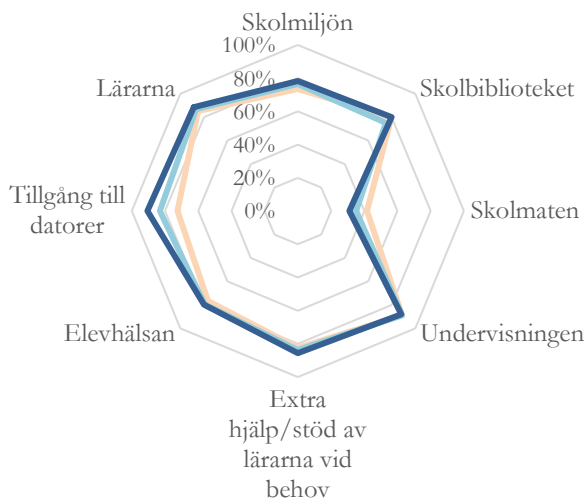
Skolans personal lyssnar på vad elevrådet/elevkåren säger och tar dem på allvar

Vad ungdomar tycker om sin skola

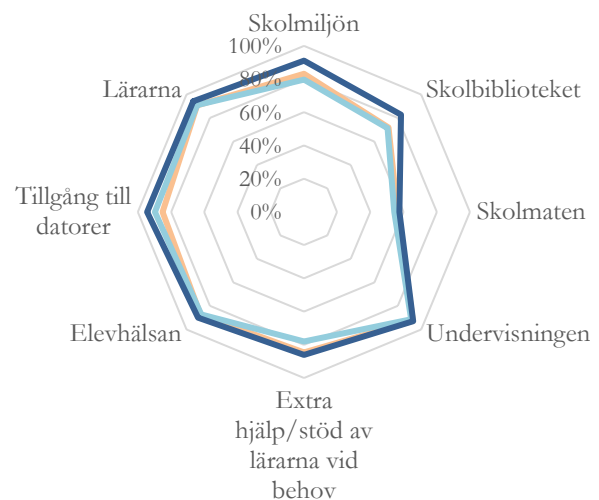
Andel som tycker följande är ganska/mycket bra:
Årskurs 8

— 2015 — 2018 — 2021

Andel som tycker följande är ganska/mycket bra:
Årskurs 2

— 2015 — 2018 — 2021

För grundskolan syns den största ökningen nöjda elever för *Tillgång till datorer*, där är det 7 procentenheter fler som tycker att tillgången till datorer är god 2021 än 2018, ökningen sedan 2015 är 18 procentenheter. För gymnasieskolan syns den största ökningen av nöjda ungdomar på frågorna kring *Skolbibliotek* och *Skolmiljö* där 11 procentenheter fler svarar “mycket bra” eller “ganska bra”.

I årskurs 8 svarar killar genomgående “mycket bra” i högre uträkning än tjejer. Störst skillnad mellan könen syns vad gäller upplevelsen om elevhälsan. 31 % av annan könstillhörighet, 19 % av tjejerna och 9 % av killarna svarar “mindre bra” på denna fråga. Skillnaden mellan könen är inte lika tydlig på gymnasiet.

Ungdomar som har en funktionsnedsättning svarar inte avvikande på dessa frågor. Förutom vad gäller ungdomar med funktionsnedsättning i år 2 varav 79 % av dem som tycker elevhälsan är bra medan 90 % av totala antalet ungdomar tycker den är bra.

Som nämnt ovan är ungdomar mest missnöjda med skolmaten vilket även är det som de helst vill vara med och påverka.

Ungdomar får vara med och bestämma

Ungdomarna uttrycker i hög grad att de vill vara med och bestämma. Allra helst vill ungdomarna vara med och bestämma hur de ska arbeta; detta gäller både grundskola och gymnasieskola.

Skolmaten är något som lyfts fram att ungdomar vill påverka i alla år och en önskan som pågått länge. Det behöver inte nödvändigtvis enbart handla om vad det är för mat och hur den smakar.

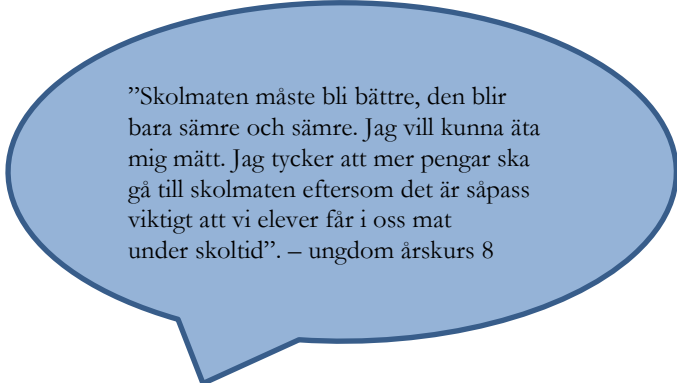
Miljön ungdomarna äter i spelar också roll för om skolmaten är aptitlig eller ej vilket kan vara viktigt att ta i beaktande.^{21 22}

I gymnasieskolan är det viktigt för ungdomarna att få vara med och bestämma om läxorna, proven och schemat. Generellt vill ungdomarna i gymnasiet vara med och bestämma mer än ungdomarna i grundskolan.

Resultaten är relativt konstanta över tid, för både grundskola och gymnasieskola gäller dock att fler ungdomar 2021 än 2018 önskar inflytande över skolans regler. Detta är i övrigt det område där ungdomarna är minst intresserade av att vara med och bestämma.

Tjejer vill vara med och bestämma mer än killar i alla frågor förutom vad gäller skolmiljön. Elever med funktionsnedsättning vill i något mindre utsträckning än andra elever vara med och påverka; detta gäller alla frågeområden.

Ungdomarna upplever att de har störst inflytande över hur de ska arbeta, detta gäller både grundskola och gymnasieskola, vilket också är det område som tidigare legat högst. Det som ungdomar upplever att de har minst inflytande över är schemat och maten, vilket är trend från tidigare år.

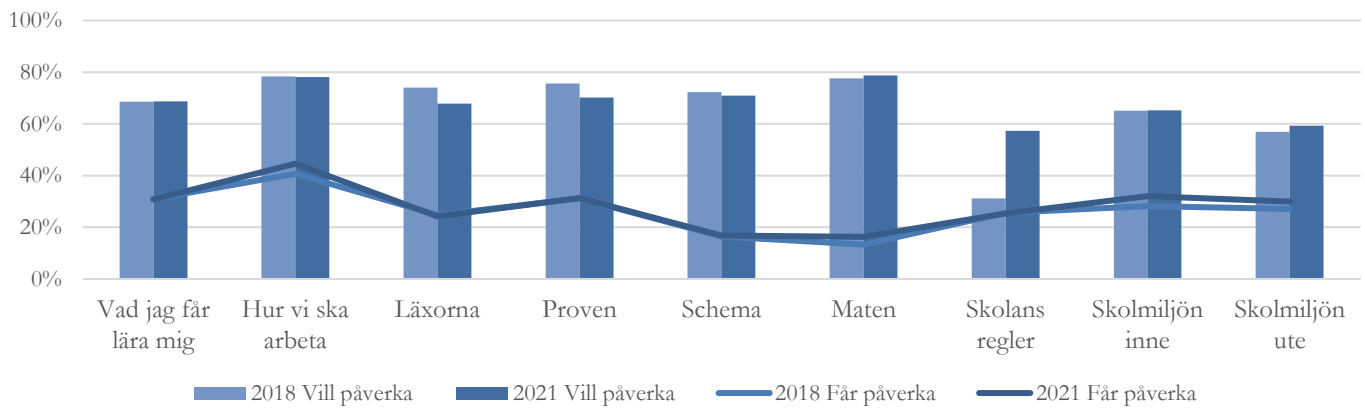
”Skolmaten måste bli bättre, den blir bara sämre och sämre. Jag vill kunna äta mig mätt. Jag tycker att mer pengar ska gå till skolmaten eftersom det är såpass viktigt att vi elever får i oss mat under skoltid”. – ungdom årskurs 8

²¹ <https://www.forskning.se/2021/06/03/skolmat-varje-dag-gav-eleverna-hogre-inkomst/>

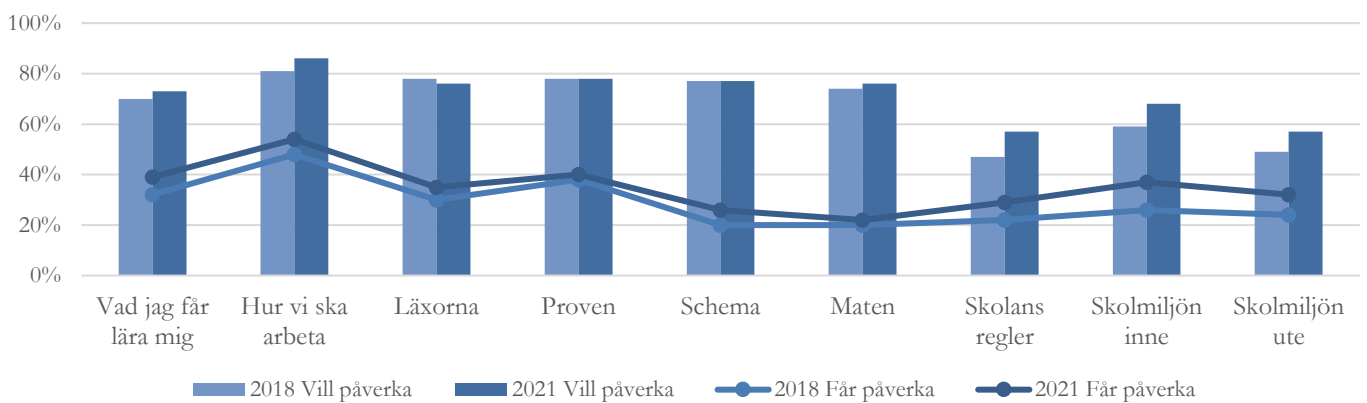
²² <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:229974/FULLTEXT01.pdf> s 41->

Det är intressant att jämföra frågan kring vad ungdomarna vill ha inflytande över och vad de upplever att de faktiskt har inflytande över. Ungdomarna vill ha inflytande över arbetsformer, vilket de upplever att de har. Ungdomarna vill även ha inflytande över mat och schema, här upplever de dock att de har litet inflytande. Ett glapp som potentiellt leder till missnöje.

Inflytande i skolan
Årskurs 8

Inflytande i skolan
År 2

Det är också intressant att sätta ”skolmatsfrågan” i samband med vad ungdomarna är nöjda/missnöjda med i skolan – skolmaten är den fråga som sticker ut absolut mest vad gäller missnöje. Ungdomar vill påverka skolmaten men upplever inte i särskilt hög utsträckning att de får det.

Samtal med en referensgrupp bekräftar bilden av att ungdomarna inte upplever sig ha inflytande över skolan och undervisningen. Forskning visar att ungdomarna känner ökad glädje och tillfredsställelse i skolan när de görs delaktiga i undervisningen. Att arbeta med elevdelaktighet har även visats ha betydelse för relationer elever emellan och för relationen mellan lärare och elev. Detta kan ses som en del i arbetet med att främja trygghet och studiero²³.

²³ Skolverket. *Elevers inflytande och delaktighet i undervisningen kan främja studiero*. Senast uppdaterad 3 juni 2021. Hämtad 2021-12-10 <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/koll-pa-studiero/elevs-inflytande-och-delaktighet-i-undervisningen-kan-framja-studiero>

Politik, samhälle och inflytande

Unga ska få vara med och göra sina röster hörda och få komma till tals i frågor som rör dem, och vuxna ska lyssna. Önskade effekter är att barn och unga ska uppleva att de får en större möjlighet till delaktighet och inflytande kring frågor som berör dem. Barn och unga som ännu inte är myndiga kan inte använda sin demokratiska rätt på samma sätt som vuxna. De behöver vara 18 år för att rösta i kommunvalet. Därför är det viktigt att Halmstads kommun ser till att det finns andra sätt för barn och unga att uttrycka sina åsikter på och använda sina demokratiska rättigheter.

Det finns oenigheter om ungas engagemang. Många menar på att demokratin hotas genom att unga tappar intresse och tron på dess möjligheter att påverka. Medan andra menar att ungdomar är kritiska till dagens traditionella former²⁴. Trösklar för att unga ska delta och påverka är oftast höga eftersom förutsättningar för att kunna delta påverkas av ålder, utbildning och erfarenhet.

Andelen unga 16–25 år som upplever att de har möjligheter att föra fram åsikter till beslutsfattare i kommunen var 17 % år 2018²⁵. Ett delmål i ungdomspolitikerna syftar till att unga ska få vara med och göra sina röster hörda i frågor som rör dem och samhället i stort. Kommunen och samhället har därför en viktig roll att stötta unga och lyssna på dem i dessa frågor. Ungdomar vill vara med och påverka, bara det är tydligt hur de kan göra det.

Lägre andel är intresserade av politik

Intresset för politik har under de senaste åren sjunkit även om ungdomar vill vara med och påverka till viss utsträckning. Ungdomar i år 2 svarar i högre grad att de är mindre intresserade av politik än föregående LUPP-undersökning. En anledning till den sjunkande siffran från föregående undersökning kan ha att göra med valet från 2018, då en blir matade med information under den perioden vilket potentiellt kan vara anledning till intresset 2018.

Efter samtal med referensgrupp menar de på att politik allmänt ses som ett komplext begrepp och intresset kan försvinna av den anledningen. De bekräftar siffrorna som visas i resultatet, att politik i allmänhet är en nedåtgående trend eftersom de aldrig visas på de förändringar som skett tack vare deras röster. Det som nämns är att de inte vet hur de ska gå till väga för att påverka. Det finns önskemål om att ungdomar vill påverka men mycket inom deras skolsituationen som är i deras närliggande område. Det är viktigt att låta unga känna sig delaktiga i processer och att deras röster har betydelse. Det går att fråga unga hur mycket vuxna vill, men om deras röster inte har någon slagkraft har det ingen betydelse att fråga dem.

²⁴ Låt fler forma framtiden! (regeringen.se)

²⁵ Ung idag | Kan påverka lokalt

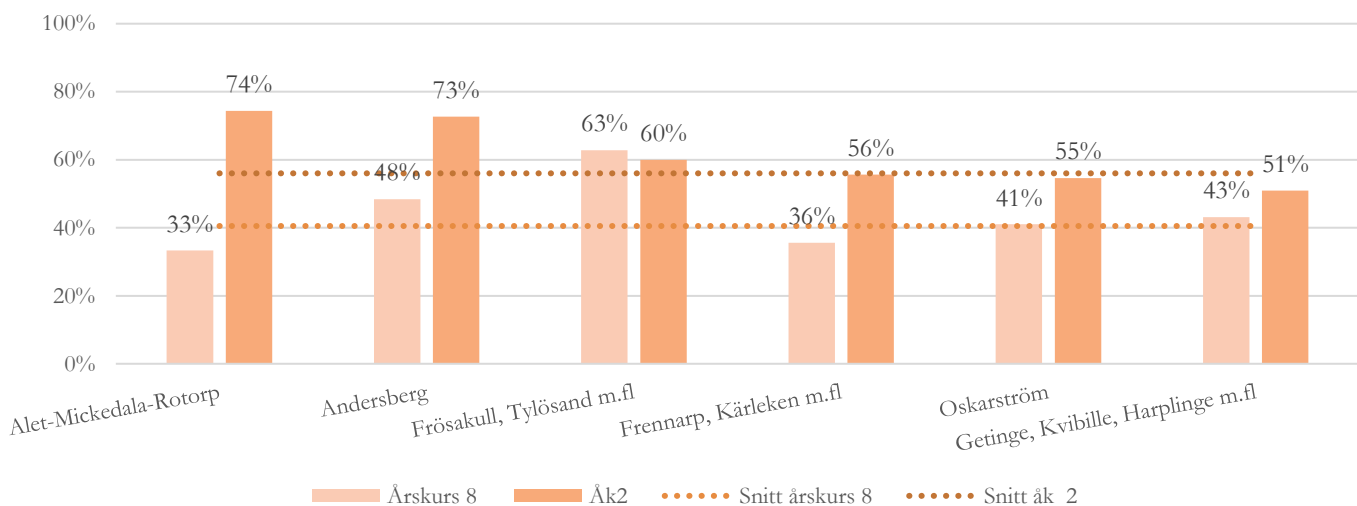
När det gäller intresse av politik svarar 39 % i år 2 att de är intresserade av politik. Detta skiljer från föregående LUPP-undersökning när 50 % svarade att de var intresserade av politik. Det är specifikt tjejer i år 2 som blivit betydligt mindre intresserade. I årskurs 8 svarar 27 % att de är intresserade av politik, 2018 svarade 42 % att det var intresserade. Det finns också en skillnad i intresse för politik mellan ungdomar i olika bostadsområden.

Skillnader mellan grupper i intresse av samhällsfrågor

Intresse av politik skiljer sig mellan ungdomar i olika bostadsområden när det kommer till intresse av samhällsfrågor i allmänhet och vad som händer i andra länder. Totalen av samtliga ungdomar är mer intresserade av vad som händer i andra länder och samhällsfrågor i allmänhet än vad de är intresserade av politik i stort.

Snittet för intresse för samhällsfrågor i allmänhet mellan bostadsområdena är 40 % i årskurs 8 och 56 % i år 2. I år 2 är ungdomar i Alet med flera, Andersberg och Frösakull med flera i större utsträckning mer intresserade av samhällsfrågor än ungdomar i övriga områden.

Intresse för samhällsfrågor

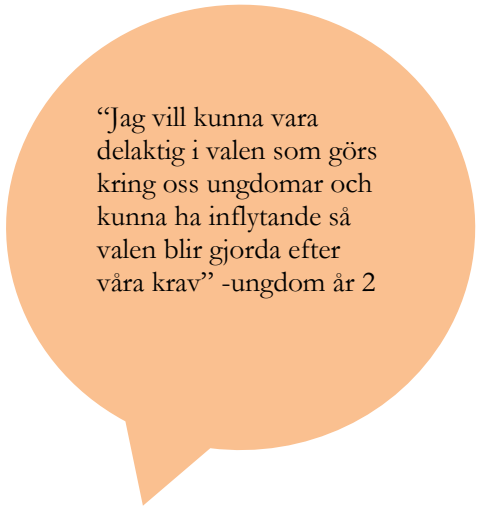

Båda årskurserna är mer intresserade av vad som sker i andra länder, snittet för intresse av vad som sker i andra länder mellan bostadsområdena är 60 %. Ungdomar i år 2 som bor i Andersberg, Alet med flera och Fyllinge svarar i större utsträckning att de är mer intresserade av vad som sker i andra länder. I årskurs 8 svarar ungdomar i Söndrum med flera, Frösakull med flera och Andersberg i större utsträckning att de är intresserade av vad som sker i andra länder.

I årskurs 8 svarar ungdomar i Andersberg, Frösakull med flera och Haverdal med flera i större utsträckning än resterande områden att de är mer intresserade av politik än övriga.

Färre tar kontakt med politiker

LUPP:en ger svar på om ungdomar tagit kontakt med politiker/beslutfattare under de senaste 12 månaderna eller är aktiva politiskt på internet. I årskurs 8 har färre ungdomar tagit kontakt eller kan tänka sig att göra det, från 2015 kunde 16 % av ungdomar tänka sig göra det eller gjort, 202 kunde 10 % av ungdomarna tänka sig göra det eller har gjort det. I år 2 skiljer det sig inte från tidigare undersökningar, 16 % av ungdomarna i år 2 svarade att de har gjort det eller kunde tänka sig göra det. Det som sticker ut är de ungdomar med funktionsnedsättning i år 2 som tagit betydligt mindre kontakt med beslutsfattare i kommunen, det har minskat med hälften i antal ungdomar sedan 2018. Även fler tjejer har tagit mindre kontakt med beslutsfattare sedan 2018 i år 2. Dock syns en trend att allt fler tjejer är mer aktiva politisk på internet.

“Jag vill kunna vara delaktig i valen som görs kring oss ungdomar och kunna ha inflytande så valen blir gjorda efter våra krav” -ungdom år 2

Hälften vill vara med och påverka

Precis som föregående LUPP-undersökningar svarar ca 50 % av ungdomarna att de vill påverka frågor som rör kommunen, det har minskat med fåtal procentenheter sedan föregående undersökning. Tjejer är mer benägna till att vilja påverka frågor som rör kommunen i båda årskurserna. I årskurs 8 syns 10 procentenheter minskning av att killarna vill påverka frågor som rör kommunen, 2018 ville 48 % av killarna påverka men 2021 har den siffran sjunkit till 39 %. Det som märks ut extra mycket från detta år är en minskning med andel ungdomar som angett att de har en funktionsnedsättning som vill påverka. Från föregående undersökning, 2018 ville 60 % (58st) av ungdomar i år 2 med funktionsnedsättning påverka frågor som rör kommunen, medan 2021 svarade 40 % (43st) att de ville påverka, viktigt att tänka på att detta berör 100 antal ungdomar som besvarat att de har någon form av funktionsnedsättning.

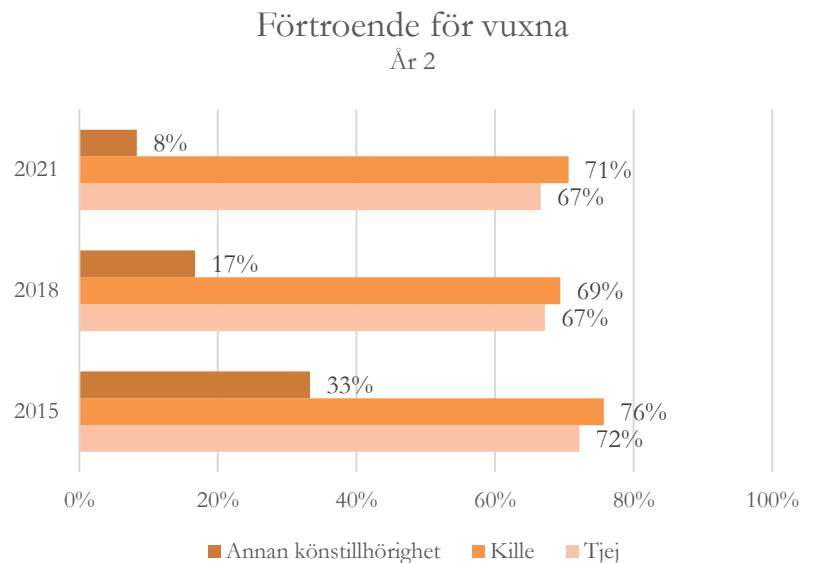
Det ungdomar i år 2 vill påverka i större utsträckning är skolan, bussförbindelse, infrastrukturen. Ungdomar i årskurs 8 vill i större utsträckning påverka skolmaten, skolmiljön och aktiviteter utanför skolan.

Tilltro till vuxna

Möjligheten att påverka och modet att påverka rör tilliten till vuxna personer, i LUPP:en ställdes frågor om ungdomar har förtroende för politiker och vuxna i allmänhet. I år 2 svarade 43 % av ungdomarna att de har stort förtroende för politiker vilket har ökat svagt sedan 2018. I årskurs 8 svarade 52 % av ungdomar att de har övervägande stort förtroende för politiker.

Förtroende för vuxna i allmänhet svarar 68 % av ungdomar i år 2 att de har stort förtroende för vuxna medan i årskurs 8 svarar 65 % att de

har stort förtroende för vuxna vilket är en minskning sedan föregående undersökning, därav har förtroende för vuxna i allmänhet för ungdomar i årskurs 8 minskat. Även om det inte är någon större skillnad mellan tjejer och killar svarar 92 % av ungdomar med annan könstillhörighet i år 2 att de har lågt förtroende till vuxna i allmänhet vilket har minskat genom åren, viktigt att ta i beaktande att det rör sig om 11 ungdomar. Diagrammet visar vilket förtroende ungdomar i år 2 har för vuxna. För ungdomar med annan könstillhörighet i årskurs 8 har förtroendet ökat genom åren.

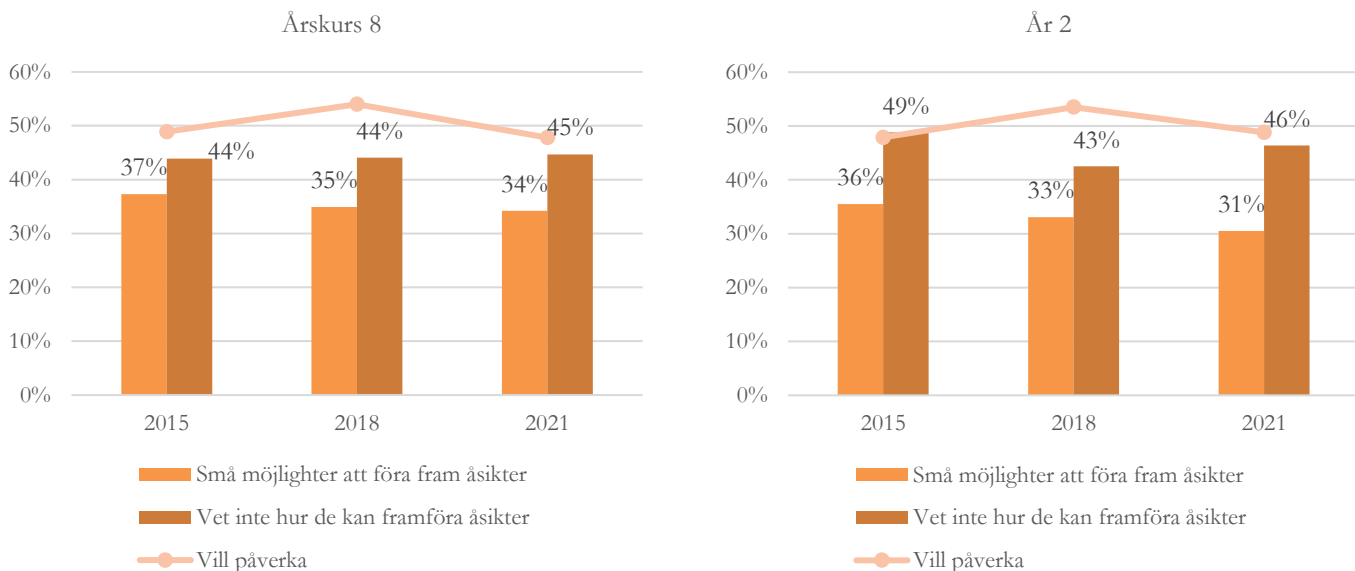

Nästan var tredje tycker de har få eller inga möjligheter att föra fram åsikter till beslutsfattare

Viljan att påverka finns där till viss grad men möjligheten till det bör också finnas. 30 % av ungdomar i år 2 svarar att de har ganska små eller inga möjligheter att föra fram sina åsikter till beslutsfattare. Denna siffra har minskat sedan föregående LUPP, desto fler har svarat att de inte vet vilka möjligheter de har. I årskurs 8 svarar 34 % att de har ganska små eller inga möjligheter.

Däremot svarar 46 % i år 2 och 45 % i årskurs 8 att de inte vet vilka möjligheter de har. En fråga som är värd att ställa är om okunskapen om hur ungdomar kan påverka har ökat.

I årskurs 8 skiljer det sig mellan tjejer och killar, större andel av tjejerna svarar att de har mindre möjlighet att påverka medan en större andel av killarna svarar att de inte vet. 39 % av tjejerna respektive 29 % av killarna i årskurs 8 svarar att de har ganska små och mycket små till inga möjligheter att föra fram sina åsikter.

Efter samtal med referensgrupp är det positivt att ha praktiska övningar i skolan för att få en större lärdom hur de kan påverka, förslag gavs som att få studiebesök från personer som jobbar med politiska frågor. Enligt barnkonventionen artikel 12 har alla barn rätt att göra sin röst hörd och vuxna ska lyssna på den²⁶, vilket är en förutsättning för att unga ska känna inflytande och vara delaktiga i demokratiska processer. Genom ett deltagande känner sig unga delaktiga i samhället. Den allmänna rösträtten ger möjlighet till inflytande men vad görs för unga som inte får rösta eftersom det är deras framtid som formas?²⁷

Om ungdomar inte får känna sig delaktiga hotas en del av grunden för det demokratiska samhället. En tilltro till det politiska systemet och uppfattningen av att unga får sin röst hörd ökar sannolikheten att en individ ska våga ta steget och försöka uttrycka sin åsikt i samhällsfrågor. Sannolikheten för att unga ska göra ett försök att påverka ökar om de tror att det gör någon skillnad att göra sin röst hörd.²⁸

²⁶ Läs hela Barnkonventionen - UNICEF Sverige.

²⁷ Låt fler forma framtiden! (regeringen.se).

²⁸ Sänk rösträttsåldern till 16 år – ge de unga större inflytande Motion 2017/18:2117 av Jabar Amin (MP) - Riksdagen

Trygghet

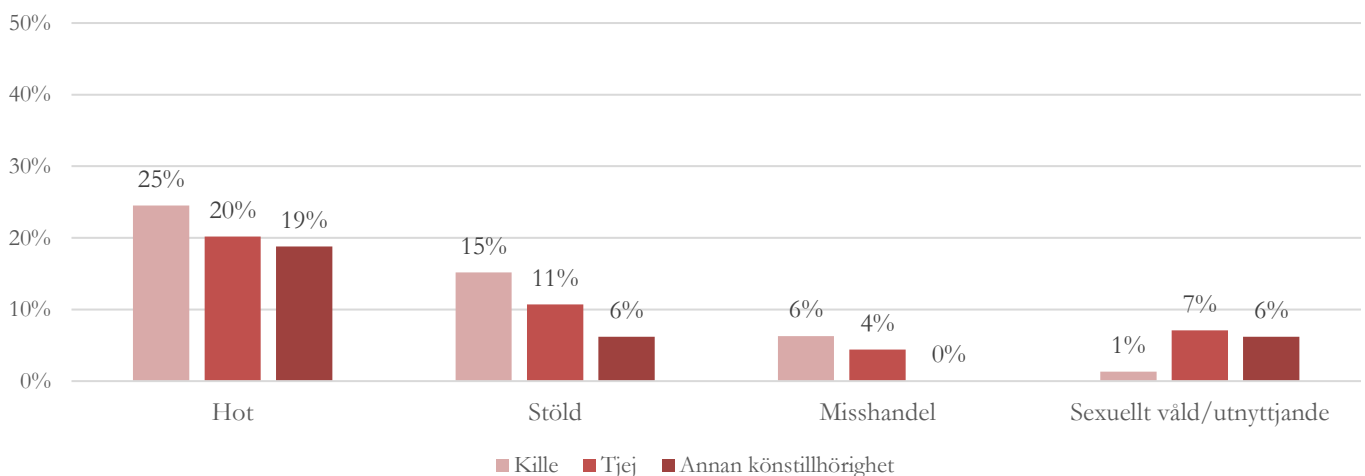
Att känna sig trygg är individuellt och det betyder olika för olika människor beroende på vem du är och var du är. Trygghet kan handla om rädsla för att utsättas för brott. Hur trygg du känner dig har en inverkan på ditt beteende och var du rör dig, exempelvis om du går ut när det är mörkt och vart du vågar gå. Hur en människa upplever trygghet påverkas av exempelvis medias beskrivning av brottslighet och ens egen eller närståendes utsatthet för brott. Alla unga har rätt att känna sig trygga och skyddas från risken att utsättas för brott.

Halmstads kommun arbetar aktivt med tryggheten. Bland annat handlar kommunens medborgarlöfte ihop med polisen om ökad trygghet i centrum, den plats där kommunens övergripande trygghetsundersökning visar att flest invånare uppger att de känner sig otrygga. Därför har kommunen åtagit sig en rad trygghetshöjande insatser som de genomför för att öka den upplevda tryggheten.

Utsatthet för brott

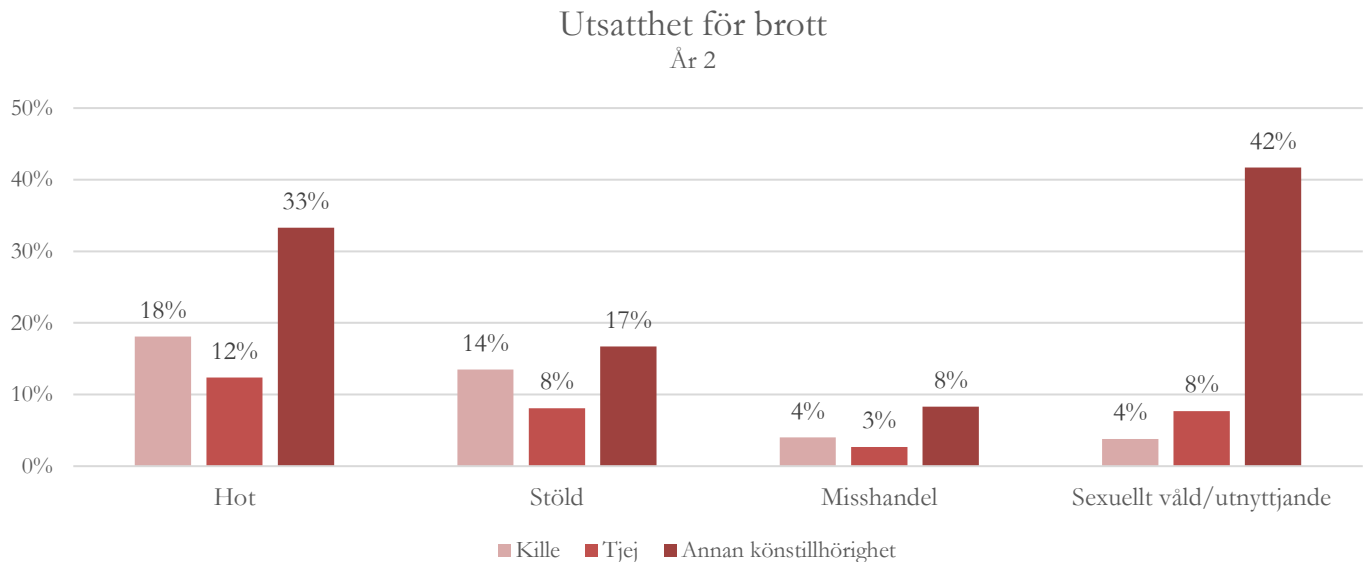
I årskurs 8 svarar de som uppgett annan könstillhörighet att de i lägre utsträckning än både killar och tjejer utsatts för hot, stöld och misshandel. Däremot är det fler i den gruppen som utsatts för sexuellt våld/utnyttjande, jämfört med killar.

Utsatthet för brott
Årskurs 8

För år 2 sticker dock resultatet för gruppen som uppgett annan könstillhörighet ut. Här har de i betydligt större utsträckning än både killar och tjejer uppgett att de utsatts för alla brottskategorier. Störst skillnad är i kategorin sexuellt våld/utnyttjande, där 42 % i år 2 svarat att de utsatts någon gång under de senaste sex månaderna.

42 % av ungdomar med annan könstillhörighet (år 2) utsatta för sexuellt våld/utnyttjande. Killar

svarar i större utsträckning att de utsatts för brott än tjejer under de senaste sex månaderna, i tre av fyra kategorier. I kategorin sexuellt våld/utnyttjande uppger tjejer i större utsträckning än killar att de utsatts för detta.

Antalet som uppgett att de blivit bestulna har minskat i båda grupperna under både 2018 och 2021 jämfört med 2015. För årskurs 8 är var det 14 % 2015 och 13% 2021, vilket motsvarar omkring 8 % minskning. För årskurs 2 var det 17 % 2015 och 11 % 2018, alltså en minskning med 35 %.

Många utsätts för hot

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) ställer liknande frågor till ungdomar i årskurs 9, med skillnaden att ungdomarna ska tänka ett år tillbaka i tiden, jämfört med sex månader i LUPP. Även om undersökningen skiljer sig gällande årskurs, frågor och period så är detta de mest jämförbara siffrorna på nationell nivå. Rapporten redovisar inte enskild statistik för de som angett annan könstillhörighet. Vid en jämförelse av LUPP 2021 och BRÅ:s undersökning 2020²⁹ (omfattade året 2019) framkommer det att Halmstads kommun inom tre av de fyra kategorierna ligger under

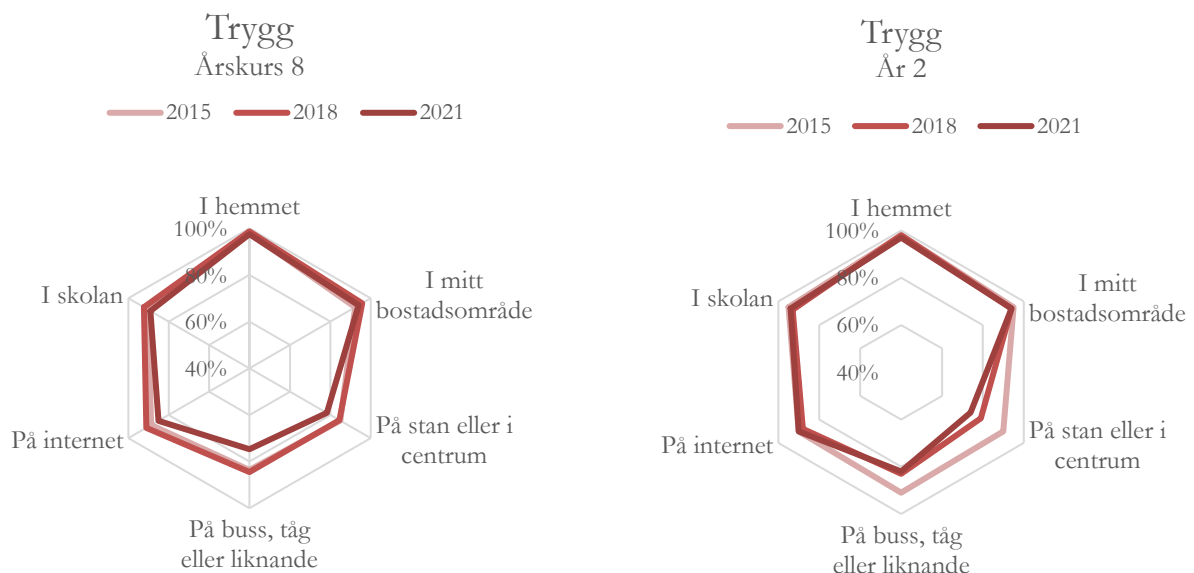
²⁹ Skolundersökning om brott 2019. Rapport 2020:1 (bra.se)

genomsnittet för landet i stort, men att ungdomar i Halmstads kommun i högre utsträckning anger att de blivit utsatta för hot.

I BRÅ:s undersökning uppger 11 % av killarna och 14 % av tjejerna att de blivit hotade någon gång de senaste 12 månaderna. I Halmstads resultat från LUPP:en uppgår de siffrorna hos killar till 25 % i årskurs 8 och 18 % i årskurs två, samt 22 % för tjejer i årskurs 8 och 12 % i år 2.

Färre känner sig trygga i centrum

Färre ungdomar känner sig trygga i centrum 2021 jämfört med 2015. I båda årskurserna svarar färre ungdomar 2021 jämfört med 2018 och 2015 att de “alltid” eller “oftast” upplever sig trygga på stan eller i centrum. För årskurs 8 2015 var det 85 %, 2018 var det 84 % och 78 % 2021. 2015 var det 90% i år 2 som svarat “alltid” eller “oftast”, 2018 var det 79 % och 2021 var det 74 %. För båda årskurserna är det även färre som upplever sig trygga på buss, tåg eller liknande och för årskurs 8 är det även något färre som svarar att de känner sig trygga på internet jämfört med tidigare år.

Trygg i centrum – skiljer sig beroende på var ungdomarna bor

Djupare analyser har gjorts för att undersöka om det finns någon skillnad i upplevd trygghet i centrum mellan ungdomar som bor i olika bostadsområden. I årskurs 8 har ungdomar svarat olika beroende på i vilket bostadsområde de angett att de bor i, men eftersom antalet ungdomar som svarat varierar, så går det inte säkerställa att resultaten faktiskt skiljer sig åt. Däremot finns statistiskt säkerställda skillnader i år 2. Ungdomar som känner sig minst trygga i centrum bor i Söndrum, Skedalahed/Simlångsdalen, Trönninge och Frösakull. Ungdomar i de områdena svarar i regel att de “sällan” eller “oftast” är trygga i centrum. Jämfört med dessa områden svarar

ungdomar från Fyllinge, Centrum (boende i centrum), Linehed och de som uppgett “Annat område” att de upplever sig mer trygga. Mest trygga i centrum känner sig ungdomar från Andersberg där de flesta svarat att de “oftast” eller “alltid” känner sig trygga.

Utifrån en kommunövergripande trygghetsundersökning visar den på att den upplevda tryggheten i centrum gått ner de senaste åren. Det är en anledning till det medborgarlöfte som innefattar en rad konkreta åtgärder riktat mot att öka tryggheten och minska brottsligheten i stadskärnan.

Majoriteten oftast eller alltid trygga i sina bostadsområden

Finns det någon skillnad mellan hur trygga ungdomar i Halmstad känner sig i sitt eget bostadsområde? De allra flesta, 95 % eller fler, svarar att de “oftast” eller “alltid” känner sig trygga i sitt eget bostadsområde. En stor del ligger även över 90 %. Det är samtidigt svårt att jämföra skillnader mellan olika områden eftersom det är skillnad i antalet svarande från de olika områdena. Ju färre personer som svarat desto större är risken att slumpen påverkar resultatet. Exempelvis så är det 107 personer svarande som bor i Söndrum, medan endast 6 personer svarat som bor i annan kommun. Det innebär det går att vara ganska säkra på att resultatet från Söndrum inte beror på slumpen, medan resultatet från de som bor i annan kommun är mer osäkert. Detta innebär att det inte med säkerhet kan sägas om det faktiskt finns en skillnad i upplevd trygghet i sitt bostadsområde mellan de som bor i annan kommun och de som bor i Söndrum.

Djupare analyser visar att när områdena där ungdomar angett att de bor jämförs med varandra, går det inte att säkert säga vilket område som av de boende ungdomarna upplevs som tryggast. Detta eftersom skillnaderna i svaren är små och antalet personer från respektive område som svarat på frågan varierar.

Däremot går det att se en statistiskt säkerställd skillnad i de tryggaste och de minst trygga områdena. I år 2 går det med säkerhet att säga att Fyllinge, Oskarström och Andersberg sticker ut genom att ungdomarna svarat att de i lägre utsträckning upplever sig trygga i sitt eget bostadsområde jämfört med de områden som svarat att ungdomarna känner sig tryggast. I Andersberg upplever 1 av 5 svarande sig “sällan” eller “aldrig” trygga i sitt eget bostadsområde. För år 2 är det ungdomar som bor på Linehed med omnejd, Vallås/Snöstorp, Oskarström samt de som bor i en annan kommun, som med säkerhet går att säga skiljer sig från de områden i Halmstads kommun där ungdomarna upplever sig tryggast.

Skillnader i trygghet mellan kön

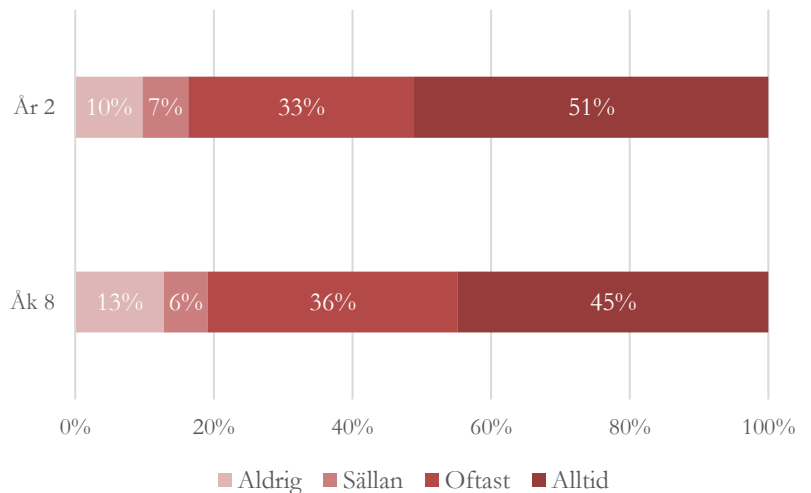
Genomgående är det tjejer och de som angett annan könsidentitet som i lägre utsträckning anger att de alltid känner sig trygga. Detta trots att killar i högre utsträckning uppger att de utsatts för hot, stöld och misshandel. Ur ett intersektionalitetsperspektiv kan det skapa en större förståelse varför vissa personer är betydligt mer utsatta än andra. Till exempel är du tjej, trans och rasifierad är du mer utsatt än om du är tjej, vit och heterosexuell. Nationellt Centrum för Kvinnofrid pekar

på att HBTQ-personer är mer utsatta för våld och har därmed också en sämre hälsa, det här är följden av de hetero- och cisnormer som skapar stigma i samhället.³⁰

Det finns ett undantag där killar, tjejer och de som angett annan könsidentitet i lika stor utsträckning uppger att de “alltid” känner sig trygga och det är på “Ungdomens hus, fritidsgård eller liknande” (kommunens mötesplatser för unga), men detta gäller enbart för årskurs 8. För över hälften (55–60%) av ungdomarna i årskurs 8 var denna fråga inte aktuell att svara på.

65 ungdomar i år 2 anger att de sällan eller aldrig är trygga på mötesplats för unga. I årskurs 8 är det 79 ungdomar.

Trygg på Mötesplats för unga

En annan undersökning (mötesplatsenkäten) har gjorts under samma tidpunkt där mötesplatsernas faktiska besökare har svarat på hur trygga de känner sig på respektive mötesplats varav 93 % av 274 svaranden upplever att de känner sig trygga och blir bemötta på ett bra sätt på mötesplatsen. Det är troligt att de som besöker mötesplatserna är de som svarar på frågan i LUPP:en. Om känslan av otrygghet finns kan det leda till att unga inte besöker och på så vis kanske inte svarar på frågan. Det skulle i så fall innebära en viss selektionsbias, alltså ett urvalsfel i resultatet. Det finns många anledningar till att otryggheten ser ut som den gör, en orsak kan vara hur mötesplatsens miljö ser ut utifrån.

³⁰ Nationellt Centrum för kvinnofrid, Uppsala universitet. Hämtad 2021-12-09.
<https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-mot-hbtq-personer/unga-hbtq-personers-utsatthet-for-vald/>

Hälsa

Hälsa är ett brett begrepp som handlar om mycket mer än frånvaro på grund av sjukdom. Hälsa har flera olika dimensioner såsom fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande. En ung människas hälsa påverkas bland annat av uppväxtmiljö, skolmiljö, vänner och relationer, familjesituation, fritidsaktiviteter och levnadsvanor.

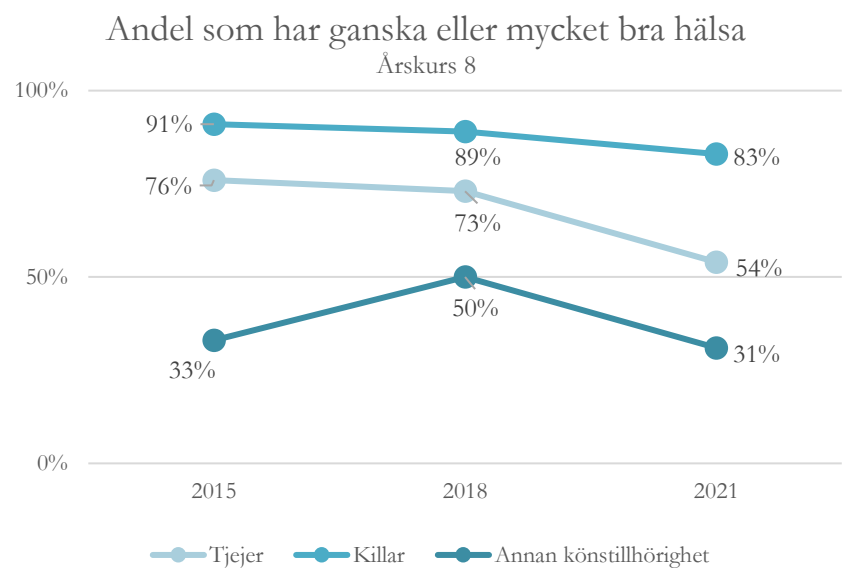
Hälsan i Sverige är god och Sverige är en av de mest välmående länderna i världen. Trots det finns det stora skillnader i hälsa mellan olika grupper. Dessa skillnader i hälsa syntes även i årets LUPP i Halmstads kommun, där det bland annat syns skillnader mellan kön och mellan de som angett att de har eller inte har en funktionsnedsättning.

Färre uppger att de har ganska eller mycket bra hälsa

Skillnaden i livsvillkor och hälsa mellan tjejer och killar har ökat de senaste årtiondena³¹.

Vid jämförelse över tid, från tidigare LUPP-undersökningar, syns en tendens till försämring av ungdomars upplevda hälsa, speciellt i årskurs 8. Ingen större skillnad över tid syns för ungdomarna i år 2.

De flesta ungdomar svarar att de mår ”mycket bra” eller ”ganska bra” när de bedömer deras hälsa, hur de mår och känner sig. I båda årskurserna svarar 68–69 % att de bedömer hälsan som ganska eller mycket bra. Det är förhållandevis få som svarar att de mår ”mycket dåligt”, men räknat i antalet individer är det sammanlagt 80 ungdomar som rapporterar att deras hälsa är mycket dålig.

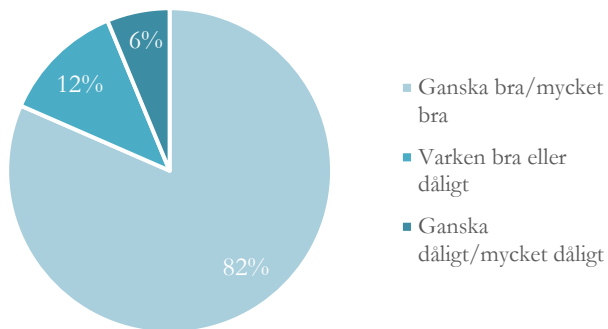

³¹ Hur hänger livsvillkor och hälsa ihop? — Folkhälsomyndigheten (folkhalsomyndigheten.se)

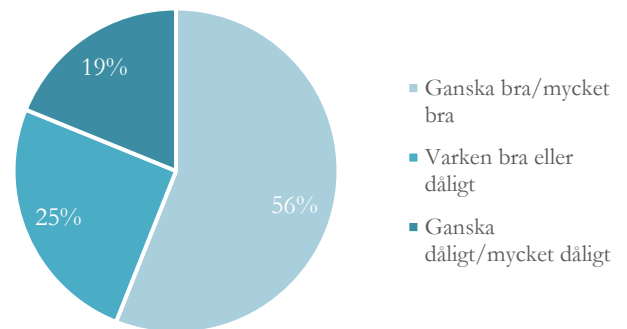
Stor skillnad mellan hur stor andel killar och tjejer som mår ganska eller mycket bra

Det finns stora skillnader mellan tjejer och killar, där tjejer uppger att de mår sämre.

Så här mår killarna

Så här mår tjejerna

Djupare analyser visar att tjejer mår signifikant sämre än killar när jämförelsen görs mellan könen mellan årskurserna. I både årskurs 8 och år 2 finns en ganska stor spridning mellan hur tjejerna angett att de mår. De som angett att de är heterosexuella mår signifikant bättre än de som angett att de inte är heterosexuella.

För unga med funktionsnedsättning är det vanligare att de svarar att de mår ”mycket dåligt” på frågan om hur de upplever sin hälsa. I båda årskurserna mår de som svarat att de har en funktionsnedsättning signifikant sämre än de som inte har en funktionsnedsättning.

En högre andel tjejer och killar anger att de mår sämre jämfört med 2015. Det är en markant skillnad mellan 2018 och 2021 där 46 tjejer i årskurs 8 angav att de mår ganska eller mycket dåligt jämförelsevis från 2021 då 93 tjejer uppgav att de mår ganska eller mycket dåligt.

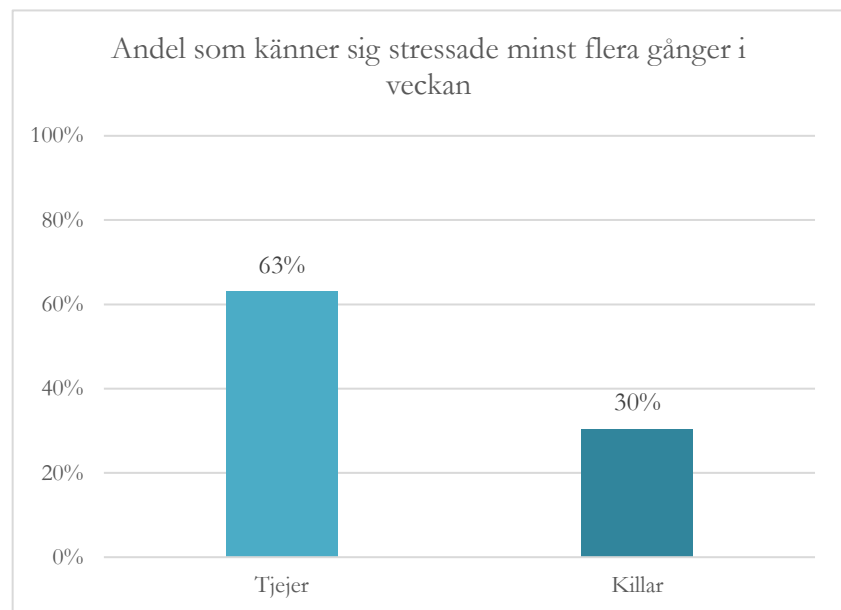
Nästan hälften är stressade minst flera gånger i veckan

Sedan mitten av 1980-talet har andelen unga som uppger att de har återkommande psykosomatiska symtom ökat³². Stress kan vara positiv och nödvändig ibland, men det är en risk för ohälsa när stressen ökar. I LUPP:en frågas det inte efter om det är positiv eller negativ stress.

Den ökande trend kring upplevd stress som identifierats i tidigare LUPP tenderar att hålla i sig, men ökningstakten är inte lika stor som tidigare.

När det gäller stress upplever nära på hälften av ungdomarna att de är stressade flera gånger i veckan eller varje dag.

Det är fler tjejer än killar som rapporterar om stress. Djupare analyser visar att skillnader mellan könen är signifikanta i båda årskurserna. Fler ungdomar med funktionsnedsättning rapporterar om stress.

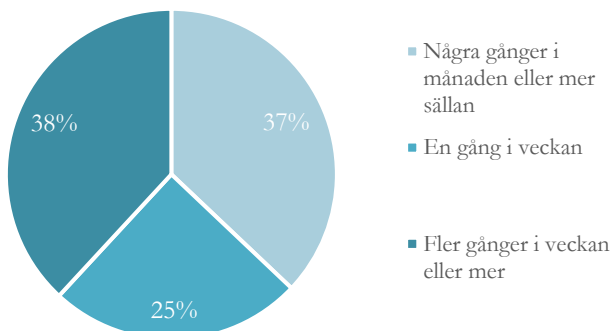
Ungdomarna i referensgruppen berättar att stress kan bygga på en upplevd press från skolan, men även på oro för att inte passa in.

³² (Psykosomatiska besvär hos unga ökar inte globalt – med undantag för norra Europa — Folkhälsomyndigheten (folkhalsomyndigheten.se)). Utvecklingen av psykosomatiska besvär, skolstress och skoltrivsel bland 11-, 13- och 15-åringar (folkhalsomyndigheten.se)

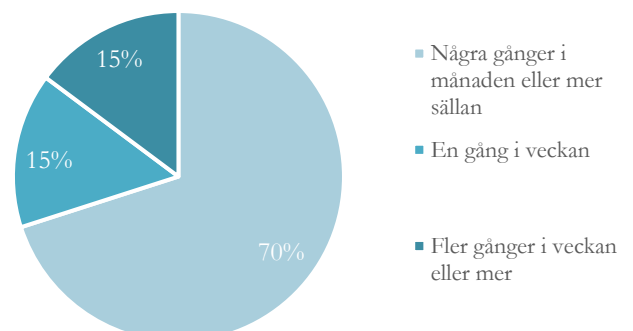
Tjejer uppger att de är mer nedstämda än killar

Drygt en fjärdedel av ungdomarna i både årskurs 8 och år 2 på gymnasiet rapporterar att de känner sig nedstämda flera gånger i veckan eller varje dag. Rapporten om nedstämdhet ökar något med åldern. Även här är det fler tjejer än killar som rapporterar om nedstämdhet. Det är även fler ungdomar med funktionsnedsättning som rapporterar om nedstämdhet.

Så här ofta känner tjejer sig deppiga eller nere

Så här ofta känner sig killar deppiga eller nere

Runt 20 % av ungdomarna i årskurs två rapporterar om huvudvärk varje dag eller flera gånger i veckan, något färre i årskurs 8. Det är en ökning från 2018. Även här går det att utläsa skillnader mellan tjejer och killar, där tjejer i högre utsträckning drabbas. Även de ungdomar som har en funktionsnedsättning rapporterar oftare om huvudvärk.

Sammanfattningsvis rapporterar tjejer om fler psykosomatiska besvär än vad killar gör. Även unga med funktionsnedsättning rapporterar oftare om psykosomatiska besvär. Unga i skolan med funktionsnedsättning har enligt andra undersökningar en högre psykisk ohälsa än unga utan funktionsnedsättning. Den psykiska ohälsan finns flera bidragande orsaker till. Brister i skolan är något som påvisas som bidragande faktor för unga med funktionsnedsättning. Men även andra exempel som kan vara bidragande faktor för alla så som större medvetenhet bland unga, ökade krav i stort, ökad acceptans i samhället för psykisk ohälsa samt ökad digitalisering³³.

³³ En tillitsfull kunskapsorganisation Sökes: innovativa partnerskap, omvärldsanalys 2018 (spsm.se)

Fler killar än tjejer tränar i stort sett varje dag

Majoriteten av ungdomar i Sverige rör sig för lite och sitter stilla för mycket. Killar rör sig mer än tjejer och den fysiska aktiviteten minskar med ålder.³⁴ Även i LUPP:en syns skillnader mellan killar och tjejer i deras träningsmönster. Resultaten visar att det är fler killar än tjejer som tränar i stort sett varje dag och det är ingen större skillnad mellan årskurs 8 och år 2. Skillnaden mellan tjejer och killar har också ökat från 2018 för de som tränar flera gånger i veckan. Det är färre med funktionsnedsättning som tränar i stort sett varje dag eller flera gånger i veckan. Det är vanligare att unga med funktionsnedsättning tränar en gång per vecka.

Ungdomarna får även besvara hur ofta de tränar så att de blir svettiga eller andfådda. Det är fler killar än tjejer som blir andfådd eller svettiga i stort sett varje dag.

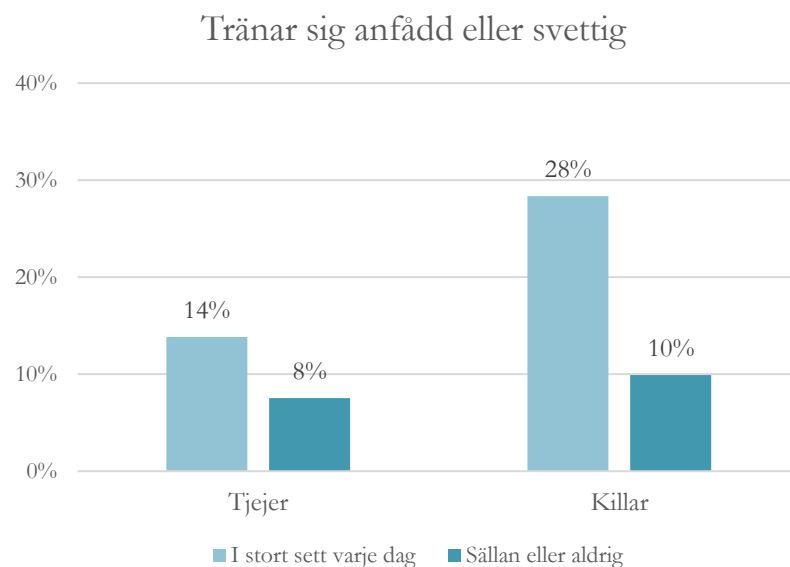
Det är även fler killar än tjejer som sällan eller aldrig tränar så de blir svettiga eller andfådda i stort sett varje dag.

Andra svarsalternativ var någon/några gånger i månaden, en gång i veckan eller flera gånger i veckan.

Andra undersökningar som även LUPP:en bekräftar, visar att ungas fysiska aktivitet avtar med ålder och speciellt unga flickor rör sig mindre ju äldre de blir. Det som beskrivs är att det finns grupper av unga som inte känner att de passar in i vare sig idrottsföreningen eller idrott som erbjuds i skolan. Likaså syns att killar antingen tränar jättemycket eller inget alls³⁵.

Vanligt att hoppa över måltid

I LUPP:en undersöks om ungdomarna äter regelbundet under dagen. Livsmedelsverket skriver att hela kroppen fungerar bättre om mat intages regelbundet. De flesta av ungdomarna äter

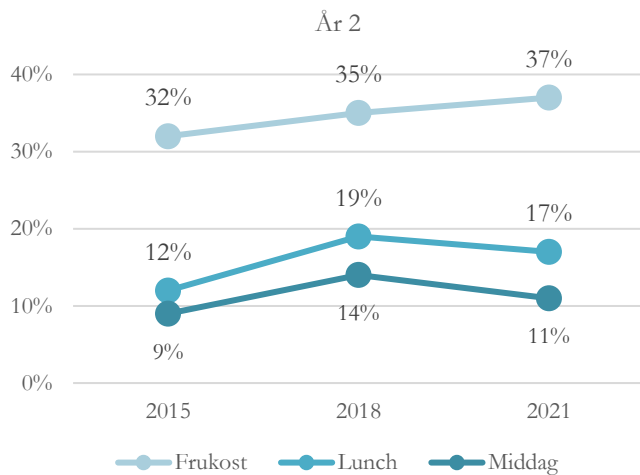
³⁴ <https://centrumforidrottsforskning.se>

³⁵ Unga rör sig för lite visar unik studie | Idrottsforskning.se

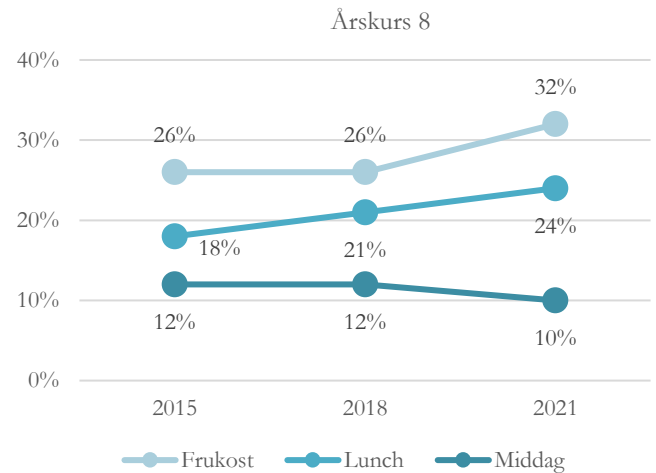
skollunch, men det är vanligare att tjejer hoppar över skollunchen och det är vanligare i årskurs 8 att ungdomarna hoppar över skollunchen.

Det är vanligare att ungdomar i båda årskurserna hoppar över frukosten jämförelsevis resterande måltider under dagen. 37 % av ungdomarna i år 2 och 32 % av ungdomarna i årskurs 8 hoppar över frukosten flera gånger i veckan/i stort sett varje dag.

Hoppar över måltid flera gånger i veckan eller mer

Hoppar över måltid flera gånger i veckan eller mer

Över tid syns att fler ungdomar i årskurs 8 hoppar över frukosten nu jämförelsevis föregående undersökningar. De flesta ungdomarna äter middag på kvällen, även här är det vanligare att tjejer hoppar över att äta middag.

Ungdomarna i referensgruppen tror att det är vanligare att äta lunch i gymnasiet för att skoldagarna är längre och att de lärt sig att de behöver äta för att orka med hela dagen i skolan. De berättar också att det ibland kan vara svårt att hinna med att äta om de behöver förbereda sig till lektionen efter lunchrasten.

Användning av alkohol, tobak och narkotika

Alkohol, tobak och narkotika står för en stor andel av orsakerna till ohälsa, sjukdom och för tidig död. Det som syns över tid är minskning av rökning i år 2 medan unga anger i större utsträckning idag att de snusar.

I Sverige är tobaksrökning en av de största riskfaktorerna till för tidig död och bestående skador. Tobaksrökning orsakar en rad sjukdomar, framför allt i våra hjärtan, kärl och lungor.

Tobak är inte bara en fara för den som själva konsumerar tobak eller utsätts för tobaksrök utan tobak är även en fara för de som arbetar med hantering av tobak³⁶.

Rökning

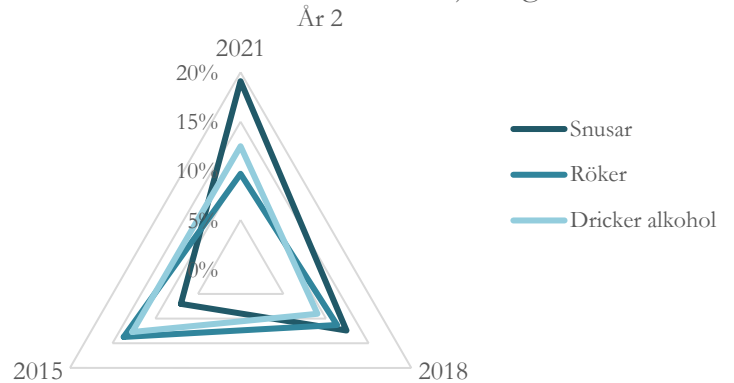
I Sverige har den dagliga rökningen minskat tydligt sedan 1980-talet, både bland unga och vuxna. Skillnaderna mellan män och kvinnors tobaksrökning har också minskat, då det under 1980-talet var mest kvinnor som rökte, nu är könsskillnaderna i rökning nästan utjämnade.³⁷ I årskurs 8 uppger 96 % av ungdomarna att de ”sällan eller aldrig” röker och motsvarande siffra på gymnasiet år 2 är drygt 80 %. Undersökningen visar inte på några direkta könsskillnader.

Snusning

I Sverige har snusningen ökat över tid sedan 1980-talet. Användandet av snus visar på stora könsskillnader då killar/män använder mer snus.³⁸

I årskurs 8 uppger 97 % av ungdomarna att de sällan eller aldrig snusar. Motsvarande siffror för år 2 på gymnasiet är 73 %. På gymnasiet har andelen daglig snusare ökat sedan förra undersökningen av LUPP. Här finns det stora könsskillnader där killarna är överrepresenterade. 27 % av killar i år 2 anger att de snusar flera gånger i veckan/i stort sett varje dag, respektive 8 % av tjejerna.

Andel som gör följande minst en gång i veckan till i stort sett varje dag

³⁶ <https://www.folkhalsomyndigheten.se>

³⁷ <https://scb.se>

³⁸ <https://scb.se>

Ungdomarna i referensgruppen berättar att det är ovanligt att de får höra något om tobakens negativa konsekvenser, både på den egna kroppen och för den globala miljön. De berättar också att det görs mycket reklam på sociala medier om det tobaksfria snuset. Det är strikt förbjudet av marknadsföring av tobak, vilket innebär att det populära snuset som enbart innehåller höga halter av nikotin är fritt fram att marknadsföras. Då även nikotin innebär stora hälsorisker, kan det tyckas som en dold marknadsföring med det tobaksfria snuset då det uppmuntrar ungdomar att snusa och öppnar dessutom möjligheterna för snus med tobak³⁹.

Alkohol

Alkohol är det vanligaste berusningsmedlet i Sverige och kan ge skador på både kort och lång sikt. Sedan 20 år tillbaka har alkohol användandet hos unga minskat stadigt. Även mängden alkohol som ungdomar dricker har minskat⁴⁰. 93 % av ungdomarna i årskurs 8 dricker sällan eller aldrig alkohol. I år 2 är motsvarande siffra 50 %.

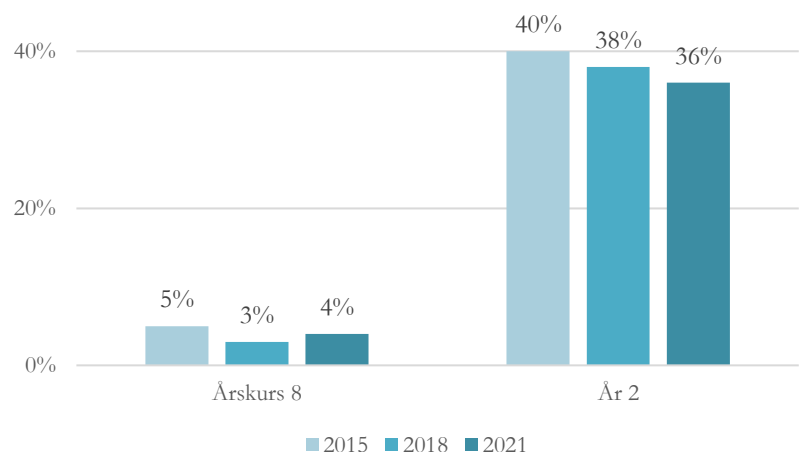
Det är sammanlagt i de båda åldersgrupperna över 150 individer som rapporterat att de dricker alkohol minst en gång eller flera i veckan eller varje dag, vilket är en ökning från tidigare undersökning.

Andelen som uppger att de får dricka alkohol för sina föräldrar har minskat stadigt sedan de första LUPP-undersökningarna började genomföras i Halmstads kommun 2009 men i årets LUPP gällande årskurs 8 ses inte längre en minskande trend.

Av de ungdomar som anger att de dricker alkohol anger de flesta att de oftast får tag på alkohol genom kompisar/kompisar syskon/partner, på annat sätt, från annan vuxen, tar från föräldrar eller får från föräldrarna.

Ungdomarna i referensgruppen berättar att det är enkelt att få tag i alkohol och att anledningen till att dricka alkohol är att bli berusad.

Andel som får dricka för sina föräldrar

³⁹ <https://www.konsumentverket.se/for-foretag/regler-per-omradebransch/och-gallande-foreskrifter/marknadsforing-av-tobak/>

⁴⁰ Ung i en tid med minskat drickande - CAN

Användandet av narkotika

Narkotikabruk medför ökade risker för skador ur både ett medicinskt- och ett socialt perspektiv. Risker för sjukdom och för tidig död är mycket större bland narkotikaanvändare jämfört med övriga befolkningen i motsvarande åldrar.

När det gäller användningen av narkotika rapporterar drygt 98 % av årskurs 8 att de inte använt narkotika någon gång. Motsvarande siffra på gymnasiet är 89 %. Det visar inte på några större skillnader sedan föregående LUPP.

Även fast de flesta unga inte använder narkotika är det 42 individer som använt narkotika flera gånger i år 2. Det är en tendens till ökning jämfört med LUPP 2018 och det är fler killar än tjejer som använt narkotika.

Ungdomarna i referensgruppen berättade att det finns ungdomar som resonerar att ”röka på” (menas marijuana och hasch) inte uppfattas som att använda narkotika.

Arbete

I den svenska ungdomspolitiken är ungas etablering i arbetslivet central. Enligt MUCF står var tionde ung person någon gång i sin ungdom utanför både arbete och studier i Sverige⁴¹. En fullföljd utbildning är en viktig hörnsten som ökar ungas anställningsbarhet. Halmstads kommun stärker sitt kommunala aktivitetsansvar (KAA) och arbetet med unga som varken arbetar eller studerar (UVAS), för att minska risken för att unga hamnar utanför studier eller arbete under lång tid och för att öka ungas återupptagande av gymnasiala studier.

Arbetsmarknaden har de senaste åren förändrats och detta har påverkat unga i hög grad. Etableringsåldern har ökat och likaså har kraven på kompetens och utbildning kraftigt ökat. Enligt Folkhälsomyndigheten är en ökad medvetenhet bland unga om dessa krav och svårigheter, något som påverkar ungas hälsa. Enligt flera studier oroar sig även många unga över framtiden och möjligheten att få ett arbete.⁴² Ungdomars möjlighet till arbetserfarenhet via extrajobb och sommarjobb, ökar deras chanser för en etablering på arbetsmarknaden.

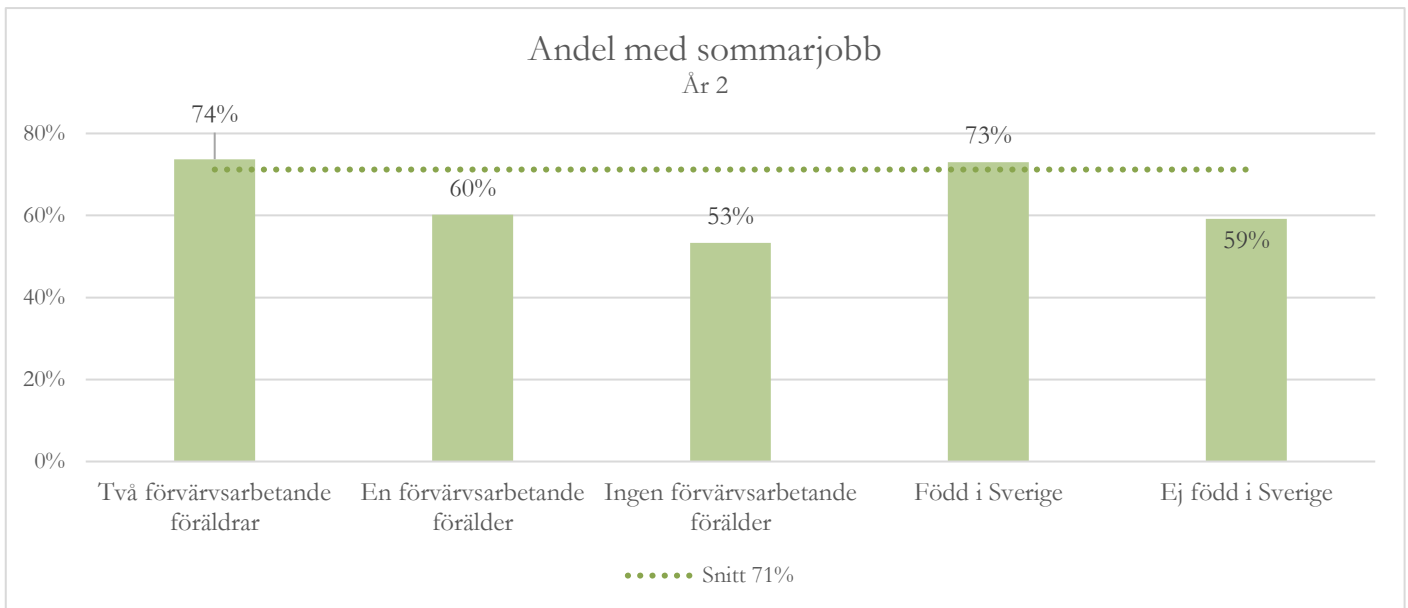
Svårare för utrikesfödda och ungdomar med föräldrar utan arbete att få sommarjobb

En lägre andel unga i år 2 på gymnasiet får sommarjobb än tidigare. Andelen ungdomar som hade ett sommarjobb var 71 % bland unga i år 2 på gymnasiet. Det har gått ner från 82 % från föregående undersökning. I grundskolan ligger andelen med sommarjobb på 16 % och har gått ner från 18 %. Andelen tjejer som hade ett sommarjobb i år 2 på gymnasiet är högre än andelen killar. 77 % av tjejerna hade ett sommarjobb i jämförelse med 68 % av killarna.

Andelen ungdomar som hade sommarjobb och två förvärvsarbetande föräldrar ligger på 74 %. Av de ungdomar som har en förvärvsarbetande förälder ligger den på 60 %. Av de ungdomar som inte har någon förvärvsarbetande förälder hade 53 % ett sommarjobb. I gruppen unga utrikesfödda var det 59 % som fick ett sommarjobb. I gruppen som uppgav funktionsnedsättning hade 61 % ett sommarjobb.

⁴¹ Ett långvarigt utanförskap. Olika utmaningar för unga som varken arbetar eller studerar. (mucf.se)

⁴² Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige? (folkhsomyndigheten.se)

Forskning visar att ungdomar med utlandsfödda föräldrar eller med namn som avviker från de traditionella svenska namnen har svårare till att få jobb.⁴³ IFAU visar att kontaktnät och utbildning är viktigt för utrikesfödda att etablera sig på arbetsmarknaden. Att tillägga är att utrikesfödda tjejer och svenskfödda tjejer fullföljer gymnasieprogram i samma utsträckning i Halmstads kommun men ser sämre ut för killarna. Ungdomar utan förvärvsarbetande föräldrar kan också tänkas ha mindre kontaktnät i arbetslivet⁴⁴, i Halmstad finns en högre andel utrikesfödda arbetslösa vuxna.

Nyanlända ungas föräldrars sociala nätverk är mindre än svenskföddas och det gör att nyanlända unga har sämre möjlighet att använda sina föräldrars kontaktnät i vägen till arbete, än vad svenskfödda ungdomar med etablerade och större kontaktnät har.⁴⁵ LUPP:en bekräftar den bilden som forskningen visar.

Kommunen är en viktig aktör för sommarjobb

I grundskolan uppger majoriteten att de fick sitt sommarjobb, genom sin familj, släkting eller någon de känner. Några fler ungdomar har fått sitt sommarjobb genom kommunen och arbetsförmedlingen i jämförelse med tidigare år. Men det rör sig om fåtal personer.

Majoriteten av ungdomarna i år 2 fick sitt sommarjobb genom kommunen, men detta har minskat över tid. 2015 uppgav hälften av ungdomarna att de fick sommarjobb genom

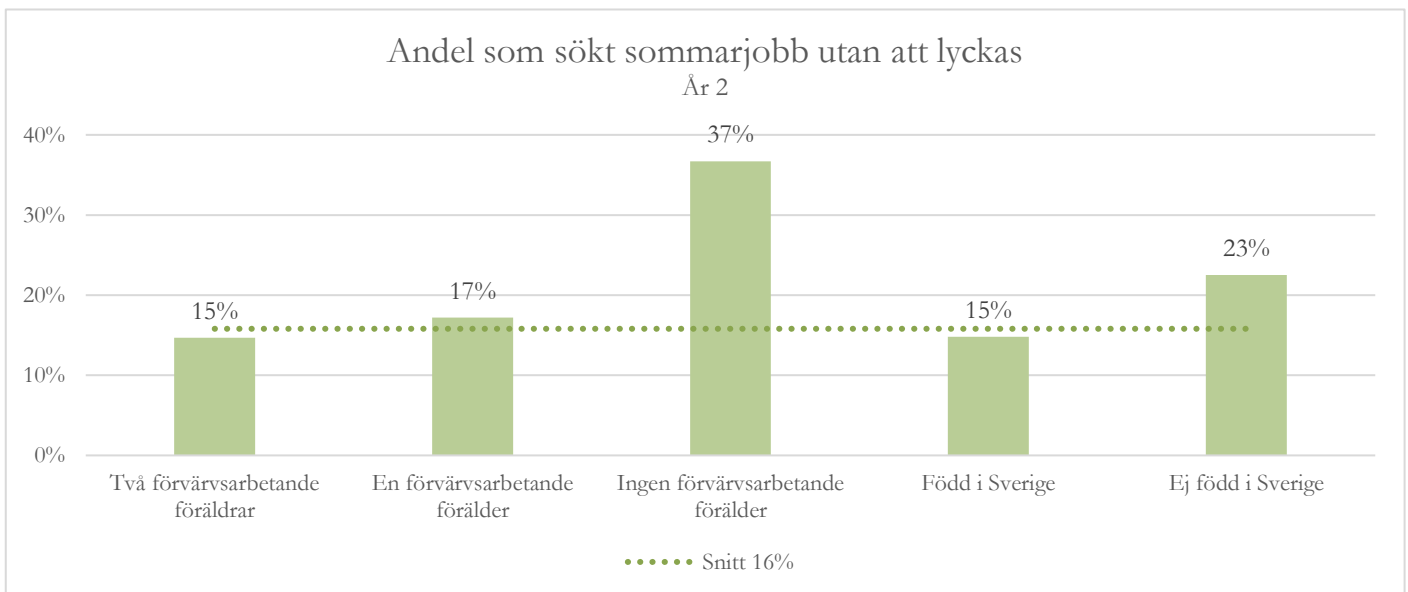
⁴³ <https://www.ifau.se/Press/Forskningssammanfattningar/Utrikes-foddas-eta-pa-arbetsmarknaden/>

⁴⁴ IFAU

⁴⁵ IFAU

kommunen och 2021 uppgav 30 % av ungdomar i år 2 på gymnasiet att de fått det genom kommunen. Det är en minskning med 20 procentenheter. Många ungdomar kontaktar själva arbetsplatsen eller får jobb genom familj eller släktingar. Tjejer använder sig av fler sätt att söka sommarjobb än killar.

Kommunen är det viktigaste sättet för att få sommarjobb för unga utan förvärvsarbetande föräldrar och ungdomar som är utrikesfödda. I dessa grupper är det också en högre andel som sökt sommarjobb utan att lyckas.

Utefter samtal med referensgrupp bekräftade de svårigheter att skaffa sommarjobb, förslag uppkom såsom att kommunen borde koordinera med lokala företag, så att större andel sommarjobb på lokala företag slussas via kommunen. På så sätt går det att stötta så att alla unga kan få ett sommarjobb.

Extrajobb

Av ungdomarna i år 2 på gymnasiet har 35 % ett extrajobb. Motsvarande siffra i årskurs 8 i grundskolan ligger på 12 %. Det är inte konstigt eftersom kontaktnäten och möjligheter till arbete stärks ju äldre en blir. Andelen ungdomar i grundskolan som har extrajobb minskade från 15 % år 2018 till 12 % år 2021. Andelen ungdomar i gymnasiet som har extrajobb är på samma nivå som år 2018. Andelen tjejer som har ett extrajobb på gymnasiet har ökat över tid. Andelen killar som har ett extrajobb har minskat marginellt.

Framtid

LUPP handlar också om hur unga ser på sin framtid. Framtidsavsnittet handlar i stort om hur Halmstads kommun skapar en kommun som möter framtidens behov, och vilka element som bygger en attraktiv kommun där unga väljer att bo kvar alternativt flytta till.

Över 90 % ser positivt på framtiden

Framtidsvisionerna mellan ungdomarna i både årskurs 8 och år 2 ses som positivt, 91 % svarar att de ser framtiden som positiv. Även om den siffran sjunkit sedan föregående LUPP-undersökning, är det ingen markant skillnad. Dock syns en skillnad till de ungdomar som svarat att de har annan könstillhörighet i år 2 som inte upplever framtiden som lika positiv.

Även om många ungdomar ser positivt på framtiden finns oron för framtiden för enskilda individer. Över lag ses framtiden som ljus, till viss del kan det handla om perspektivet att ingen vet vad som sker på sikt. Det är inte konstigt att siffran sjunkit sen den senaste gången, unga känner att samhällets framtid ser dystert ut, när mycket de senaste åren handlat om klimatkris, politisk oro och en pågående pandemi.

Att framtiden ses som mindre ljus i jämförelse med föregående undersökningar skulle kunna vara en ytterligare effekt av coronapandemin. Detta har inneburit större skillnad för många; distansutbildningar, uteblivna firanden, andra förutsättningar för jobb och utbildningar. Framtiden har blivit mer ovisst.

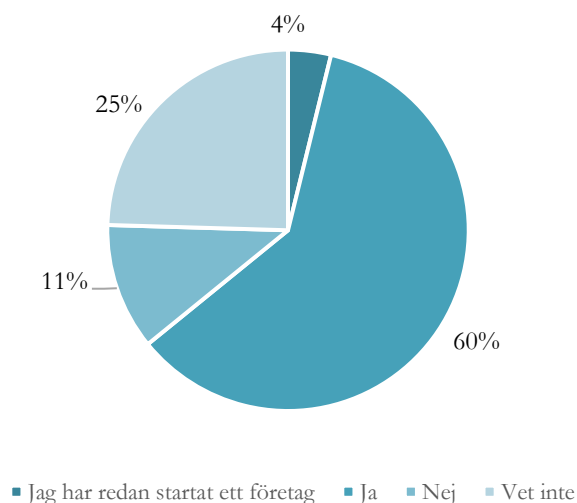
Entreprenörskap

Ungdomar i år 2 fick svara på hur de såg på att starta eget företag i framtiden. Det finns en svagt positiv utveckling i andelen unga på gymnasiet som har startat ett företag.

Andelen unga som är positivt inställda till att starta ett eget företag i framtiden är konstant sedan 2018. Andelen unga som har svarat att de inte vet, har minskat över tid.

Över hälften av ungdomarna i år 2 kan tänka sig starta ett eget företag i framtiden. Var fjärde vet inte. 4 % svarar att de redan har ett företag.

Starta eget företag i framtiden

Det är 41 ungdomar som uppger att de redan startat företag. Här kan också definitionen av företag spela roll för ungdomarnas svar och ordet företag skulle kunna också kunna tolkas som

UF-företag. UF står för ung företagsamhet som ger ungdomar möjlighet att utveckla sin företagsamhet och sitt entreprenörskap genom att utveckla ett eget företag genom skolan.

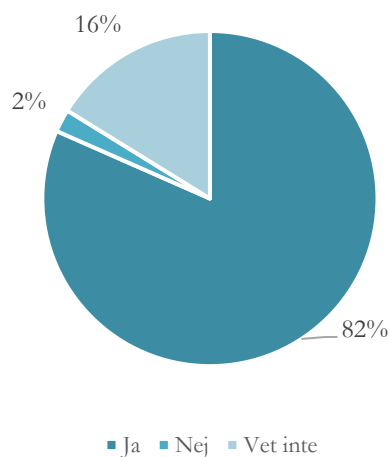
54 % av tjejerna, 66 % av killarna och 25 % med annan könstillhörighet svarar att de skulle kunna tänka sig att starta eget i framtiden.

Framtiden efter grundskolan och gymnasiet

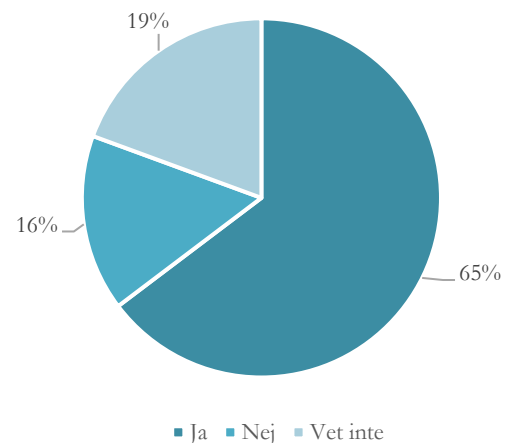
Ökad andel i årskurs 8 är osäkra på om de kommer läsa vidare efter grundskolan

Andelen ungdomar som efter grundskolan tror att de kommer läsa vidare har minskat från 85% år 2015 och 2018 till 82 % år 2021. Minskningen beror på att andelen som inte vet om de kommer läsa vidare har ökat från 12 % 2015 till 16 % 2021. Det är även en lite högre andel som svarat nej på frågan.

Läsa vidare efter grundskolan
Årskurs 8

Läsa vidare efter gymnasiet
År 2

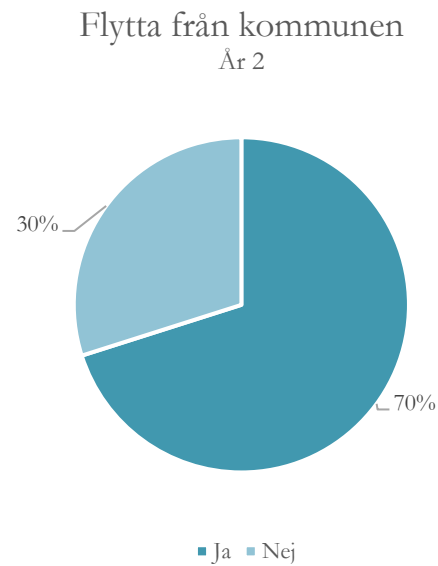

70 % i år 2 på gymnasiet tror de kommer flytta från kommunen

Andelen ungdomar som efter gymnasieskolan tror att de kommer läsa vidare ligger på 65% år 2021, samma som år 2015. Andelen ungdomar som tror sig komma flytta från kommunen har ökat marginellt.

Det är 70 % av ungdomar på gymnasiet som tror att de kommer att flytta från Halmstads kommun.

Den främsta orsaken till att ungdomarna ska flytta är för att de ska fortsätta studera, arbeta eller vill bo närmre en större ort eller stad.

Tjejer och personer med annan könstillhörighet tror att de i högre utsträckning kommer att flytta jämfört med killar. Liknande mönster syns i samhället, att tjejer flyttar tidigare än vad killar gör. Enligt SCB lämnar pojkar föräldrahemmet senare i livet, en möjlig orsak kan vara att tjejer är snabbare på att fatta beslut om att lämna hemorten. Vanligaste anledningen till det är för att söka utbildning, arbete eller annan livsstil än vad som går att hitta på hemorten.⁴⁶

De tre viktigaste sakerna som ungdomar uppskattar mest i Halmstad år 2021 är; familj och släkt, kompisar eller flickvän/pojkvän/partner och sina fritidsintressen. Därefter uppskattas naturen och en god miljö för barn att växa upp i, samt deras möjlighet till fortsatta studier eller arbete.

⁴⁶ Män och storstadsbor dröjer längre med att flytta hemifrån (scb.se)